

Program Operacyjny
w zakresie rozwoju gospodarczego
dla obszaru funkcjonalnego
Nadmorski Obszar Usługowy
NORDA 2020
z perspektywą 2050

Redakcja i opracowanie

Forum Kultury Sp. z o.o.
(dawniej Agencja Rozwoju Gdyni Sp. z o.o.)

Spis treści

STRESZCZENIE	4
1. CELE PROGRAMU OPERACYJNEGO ROZWÓJ GOSPODARCZY.....	7
2. OBSZARY PROBLEMOWE WYMAGAJĄCE INTERWENCJI.....	9
2.1. Obszar Problemowy – Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura i komunikacja publiczna	10
2.2. Obszar Problemowy – Zróżnicowany i niedostatecznie wykorzystany potencjał rozwojowy branż wiodących	11
2.3. Obszar Problemowy – Niedostateczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości	12
2.4. Obszar Problemowy – Niedopasowanie umiejętności i kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy	16
2.5. Obszar Problemowy – Niespójność i dysproporcje społeczno-gospodarcze.....	17
3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO ROZWÓJ GOSPODARCZY	19
4. RODZAJE WYMAGANEJ INTERWENCJI	22
4.1. Kreowanie i wspieranie branż wiodących NOU NORDA	22
4.2. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości NOU NORDA	24
4.3. Rozwój kapitału ludzkiego – wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji mieszkańców NOU NORDA.....	25
5. OPIS KLUCZOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ	27
5.1. Studium komunikacyjne oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej NOU NORDA.....	28
5.2. Tworzenie warunków do inwestowania na terenie NOU NORDA.....	30
5.3. Platforma współpracy oraz wspierania przedsiębiorców i zatrudnienia w branżach kluczowych NOU NORDA	33
5.4. Wzmocnienie potencjałów rozwojowych branży turystycznej pasa nadmorskiego NOU NORDA	37
5.5. Wsparcie rozwoju przemysłu zdrowia na terenie NOU NORDA	41
5.6. Rozwój potencjału rolnego, spożywczego i przetwórstwa lokalnego NOU NORDA.....	43
5.7. Wsparcie kształcenia i edukacji na rzecz rozwoju NOU NORDA.....	46
6. POTENCJAŁ ROZWOJOWY KLUCZOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ	49
Platforma współpracy oraz wspierania przedsiębiorców i zatrudnienia w branżach kluczowych NOU NORDA.....	50
Wzmocnienie potencjałów rozwojowych branży turystycznej pasa nadmorskiego NOU NORDA:..	50
7. INDYKATYWNY PLAN FINANSOWY.....	52

8. RAPORT Z PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	55
Spis rysunków	57
Spis tabel	57
Literatura	58

STRESZCZENIE

Projekt Programu Operacyjnego Rozwój Gospodarczy jest jednym z trzech dokumentów stanowiących operacjonalizację Strategii Zrównoważonego Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Nadmorski Obszar Usługowy NORDA (NOU NORDA) 2020 z perspektywą 2050, obejmującego tereny gmin: Miasta Gdyni, Kosakowo, Miasta Pucka, Puck, Władysławowo, Miasta Jastarni, Miasta Helu, Krokowa, Choczewo, Miasta Łeba, Wicko oraz tereny pozostałych Partnerów uczestniczących w Projekcie w charakterze Obserwatora (Gmina Cewice, Gmina Miasta Lęborka, Gmina Liniewo, Gmina Luzino, Gmina Łęczyce, Gmina Szemud oraz Gmina Gniewino). Pozostałe dwa projekty programów operacyjnych dotyczą rozwoju przestrzennego i gospodarowania gruntami oraz promocji.

Równolegle, w ramach projektu „NORDA – Północny Biegun Wzrostu”, powstają projekty programów operacyjnych w zakresie: rozwoju przestrzennego i gospodarowania gruntami, rozwoju transportu oraz rozwoju gospodarczego dla drugiego obszaru funkcjonalnego – Dolina Logistyczna.

Zgodnie z dokumentem Strategii NOU NORDA, zadaniem niniejszego projektu Programu Operacyjnego jest „wskazanie konkretnych sposobów wspierania wiodących branż NOU NORDA w kontekście ścieżki przejścia od budowania lepszej dostępności transportowej i rynku pracy, w pierwszym okresie realizacji strategii, do stymulowania zróżnicowanej gospodarki o malejącej presji na środowisko przyrodnicze w okresie drugim”¹.

W projekcie Programu Operacyjnego zdiagnozowano pięć obszarów problemowych wymagających interwencji. Są to:

- Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura i komunikacja publiczna.
- Zróżnicowany i niedostatecznie wykorzystany potencjał rozwojowy branż wiodących.
- Niedostateczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości.
- Niedopasowanie umiejętności i kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy.
- Niespójność i dysproporcje społeczno-gospodarcze.

Zaproponowane przedsięwzięcia są wynikiem: analiz dokumentów strategicznych i zawartych w nich proponowanych działań i przedsięwzięć rozwojowych, prac zespołu merytorycznego, spotkań konsultacyjnych z Partnerami Projektu oraz konsultacji społecznych. Zidentyfikowane przedsięwzięcia realizują cele strategiczne i operacyjne Strategii NOU NORDA. Przedsięwzięcia Programu Operacyjnego Rozwoju Gospodarczego NOU NORDA były konsultowane i korygowane w celu zapewnienia spójności dokumentów opracowywanych dla obu obszarów funkcjonalnych. Zaproponowane w dokumencie przedsięwzięcia są odpowiedzią na wspólne potrzeby Partnerów.

¹ Strategia NOU NORDA, s. 149.

Ostatecznie w Projekcie Programu Operacyjnego Rozwój Gospodarczy zaproponowano następujące przedsięwzięcia:

- Studium komunikacyjne oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej NOU NORDA.
- Tworzenie warunków do inwestowania na terenie NOU NORDA.
- Platforma współpracy oraz wspierania przedsiębiorców i zatrudnienia w branżach kluczowych NOU NORDA.
- Wzmocnienie potencjałów rozwojowych branży turystycznej pasa nadmorskiego NOU NORDA.
- Wsparcie rozwoju przemysłu zdrowia na terenie NOU NORDA.
- Rozwój potencjału rolnego, spożywczego i przetwórstwa lokalnego NOU NORDA.
- Wsparcie kształcenia i edukacji na rzecz rozwoju NOU NORDA.

Niektóre przedsięwzięcia mają charakter ogólny, porównywalny do pomysłów, które w trakcie dalszych prac powinny być konkretyzowane w ramach nawiązywanych partnerstw oraz dostępnych źródeł finansowania, w tym środków funduszy UE. Realizacja zaproponowanych przedsięwzięć wymaga dalszych prac nad Projektem Programu, w tym weryfikacji i priorytetyzacji zadań realizacyjnych z uwzględnieniem harmonogramów konkursów na dofinansowanie ze środków UE. Stąd też, również zaproponowany w dalszej części opracowania, plan finansowy oraz ocena potencjału rozwojowego kluczowych przedsięwzięć mają charakter rekomendacji, które należałoby zweryfikować w niedalekiej przyszłości.

Odniesienie do dokumentów i zapewnienie zgodności

W projekcie Programu Operacyjnego Rozwój Gospodarczy uwzględniono w szczególności priorytety zawarte w następujących dokumentach:

- „Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020”, przyjęta Uchwałą nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku,
- „Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020”,
- „Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta na lata 2014–2020”,
- „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie”, przyjęta przez Rząd RP dnia 13 lipca 2010 roku,
- „Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo”, przyjęta przez Radę Ministrów dnia 25 września 2012 roku,
- „Dokumenty programowe Europejskiej Współpracy Terytorialnej na lata 2014–2020”,
- „Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego – Plan Działania” – wersja z lutego 2013 roku.

Dodatkowo, w pracach kierowano się również następującymi dokumentami:

- „Diagnoza sektorowa – Kluczowe i potencjalne motory rozwoju gospodarczego obszaru metropolitalnego” – Wersja 1, „Opracowanie Strategii rozwoju Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego do 2030 roku IBnGR”, Gdańsk 2014,

- „Identyfikacja i delimitacja obszarów problemowych i strategicznej interwencji w Polsce. Wnioski z analiz”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Instytut Badań Strukturalnych, 2009,
- „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, luty 2013,
- „Obszary koncentracji potencjałów i barier rozwojowych województwa pomorskiego. Raport końcowy”, ResPublic Sp. z o.o., Warszawa 2011,
- „Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020”,
- „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe. Raport”,
- „Plan działania Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego”, luty 2013,
- „Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2014-2020”, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 1 sierpnia 2014 roku,
- „Rola małych miast i obszarów wiejskich w rozwoju obszaru metropolitalnego. Diagnoza sektorowa” do: „Opracowania Strategii Rozwoju Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego do 2030 roku”, J. Bański, K. Czapiewski, Warszawa-Gdańsk 2014.
- „Regionalne Programy Strategiczne: RPS AKT, RPS AZS, ROS EiŚ, RPS RG, RPS T, RPS ZdP”, Gdańsk 2013.

Pojęcia wykorzystywane w dokumencie

Blue growth	Ekologiczne przedsięwzięcia w obszarze morskim dotyczące np.: turystyki morskiej, ochrony wybrzeża, monitoring środowiskowy
BPO/SSCs	Business Process Offshoring/Shared Service Centers
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRROW	Europejski Fundusz Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich
GOM	Gdański Obszar Metropolitalny
Green growth	Przedsięwzięcia ekologiczne dotyczące np.: transportu ekologicznego, ekologicznego budownictwa, energii odnawialnych, ekoturystyki, rolnictwa ekologicznego, czy produkcji ekologicznej żywności
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
KPZK	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
LGD	Lokalna Grupa Działania
LGR	Lokalna Grupa Rybacka
OKE	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
PES	Podmioty Ekonomii Społecznej
Program Operacyjny	Program Operacyjny Rozwój Gospodarczy NOU NORDA
PSSE	Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna
RLKS	Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce
RPS	Regionalny Program Strategiczny
SIWZ	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
Strategia NOU NORDA	Projekt Strategii Zrównoważonego Rozwoju obszaru funkcjonalnego Nadmorski Obszar Usługowy NORDA 2020 z perspektywą 2050
WPR	Wspólna Polityka Rolna do 2020 roku
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne dla Województwa Pomorskiego

1. CELE PROGRAMU OPERACYJNEGO ROZWÓJ GOSPODARCZY

Celem głównym Programu Operacyjnego Rozwój Gospodarczy jest zapewnienie spójnego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu w oparciu o specyficzne uwarunkowania położenia w pasie nadmorskim. Cel ten powinien być realizowany poprzez współpracę i integrację działań Partnerów w sferze:

- wspierania i rozwoju branż kluczowych dla rozwoju regionu,
- wspierania atrakcyjności inwestycyjnej regionu,
- wspierania lokalnej przedsiębiorczości dla zwiększenia przewag konkurencyjnych obszaru,
- zwiększenia działań na rzecz dostępności komunikacyjnej obszaru.

Rysunek 1. Istota Programu Operacyjnego Rozwój Gospodarczy NOU NORDA

Źródło: Opracowanie własne.

NOU NORDA stanowi integralną, ale jednocześnie silnie zróżnicowaną część obszaru województwa pomorskiego, Metropolii Trójmiejskiej (GOM), stąd konieczna jest koordynacja rozwoju gospodarczego na poziomie regionalnych i subregionalnym. Przedsięwzięcia zawarte w projekcie Programu są odpowiedzią na zdiagnozowane w Strategii oraz uzupełniane w trakcie prac zespołów merytorycznych i konsultacji społecznych obszary problemowe NOU NORDA.

Zgodnie ze Strategią, zadaniem projektu Programu Operacyjnego Rozwój Gospodarczy jest zaproponowanie sposobów wspierania branż wiodących NOU NORDA, które wynikają nie tylko z lokalnych warunków położenia i presji na ochronę środowiska naturalnego, ale również w silnym stopniu z relacji z rdzeniem Metropolii, na przykład w zakresie dostępności komunikacyjnej.

Projekt Programu Operacyjnego ma wspomóc współpracę jst NOU NORDA na rzecz rozwoju gospodarczego. Ponadto, ma wspomóc dostęp do rynku pracy, a w perspektywie kilkuletniej zapewnić wysoką jakość życia mieszkańcom na całym badanym terenie.

Ważnym, z perspektywy Partnerów NOU NORDA, celem Projektu jest również współdziałanie poprzez wymianę doświadczeń oraz rozwiązywanie wspólnych problemów. W Programie przyjmuje się zatem konieczność łączenia, różnicowania i hierarchizowania celów oraz przedsięwzięć rozwojowych uwzględniających specyfikę mniejszych obszarów – subregionów funkcjonalnych.

Docelowo – ważnym aspektem jest również stworzenie sieci współpracy między gminami, w tym formalnych i nieformalnych powiązań między podmiotami zaangażowanymi w działania na rzecz rozwoju.

Powyższe działania wpisują się w cel strategiczny polityki regionalnej KSRR, w którym mowa o „efektywnym wykorzystywaniu specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju, tj. wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”².

² KSRR 2010-2020, s. 83.

2. OBSZARY PROBLEMOWE WYMAGAJĄCE INTERWENCJI

Z uwagi na specyficzne cechy położenia w delimitacji obszarów problemowych uwzględniono rozróżnienie Gminy Miasta Gdyni od pozostałych części terenu NOU NORDA, zlokalizowanych w pasie nadmorskim o peryferyjnym³ charakterze względem dużych ośrodków miejskich. Wynika to z faktu, iż zupełnie inne problemy gospodarcze dotyczą Miasta Gdyni (np. rozwój branż kreatywnych, rozwój funkcji logistycznych, budowanie kompetencji BPO/SSCs), które uwzględniane są dość dokładnie w regionalnych strategiach, podczas, gdy potencjał gospodarczy pozostałej części NOU NORDA jest determinowany w dominującym stopniu zasobami i walorami nadmorskiego położenia o bardzo rygorystycznych wymogach środowiskowych.

Opracowując program, uznano zasadność skupienia się w szczególności na rozwiązywaniu problemów rozwojowych peryferyjnie położonej i nadmorskiej części NOU NORDA, ze względu na unikatowość i zarazem niedostateczne uwzględnianie tych obszarów w innych dokumentach o charakterze strategicznym. Tylko część NOU NORDA jest uwzględniana w obszarze metropolitalnym. Z kolei, jedynie gminy: Miasta Gdyni, Miejska Puck, Wiejska Puck oraz Kosakowo zalicza się do tzw. Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gdańska, zgodnie z kryteriami Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Włączenie do tego miejskiego obszaru funkcjonalnego Gminy Miejskiej Puck wynika z silnych powiązań funkcjonalnych o „trudnym do skwantyfikowania” charakterze oraz ze względu na zamiar uniknięcia „odizolowania”, natomiast Gminy Wiejskiej Puck – ze względu na wysokie wartości wskaźników kryterialnych⁴.

Wśród ważnych problemów peryferyjnych obszarów NOU NORDA wymienić można:

- brak specyfikacji i priorytetyzacji wspólnych obszarów rozwojowych,
- słaba dostępność komunikacyjna,
- konkurowanie gmin o zbliżonym profilu rozwojowym,
- znaczne ograniczenia rozwojowe wynikające z rygorów ochrony środowiska na przeważającym obszarze.

W Strategii NOU NORDA 2020 wyodrębniono sześć obszarów (sfer) priorytetowych, które wynikają z lokalnych dokumentów strategicznych Partnerów⁵ oraz diagnozy eksperckiej, następnie określono konkretne obszary oddziaływania problemów w ujęciu geograficznym. Wśród obszarów priorytetowych wskazano następujące⁶:

- Przestrzeń publiczna – poprawa atrakcyjności i jakości nadmorskiej przestrzeni publicznej.
- Branże wiodące – kreowanie i wspieranie branż wiodących.
- System transportowy – tworzenie spójnego systemu transportowego.

³ Obszar peryferyjny cechuje np. presja urbanizacyjna, czy dominacja branży turystycznej w gospodarce.

⁴ „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, luty 2013, s. 8, 11.

⁵ KSRR 2010-2020, s. 83.

⁶ Takie podejście jest zgodne z osiami tematycznymi diagnozy obszarów wymagających interwencji w Polsce w ramach analizy obszarów problemowych z 2009 roku. W ramach osi tematycznych wskazano: strukturę gospodarki, innowacyjność, środowisko naturalne, problemy społeczne, kapitał ludzki, dostępność, („Identyfikacja i delimitacja ...”, s. 24).

- Turystyka – rozwój związanej z morzem gospodarki turystycznej.
- Agroturystyka i branża rolno-spożywcza – kształtowanie potencjału agroturystycznego i rolno-spożywczego.
- Szkolnictwo zawodowe – reorientacja szkolnictwa zawodowego.

Ostatecznie diagnozę obszarów problemowych wraz ze wskazaniem konkretnych problemów z perspektywy rozwoju gospodarczego NOU NORDA (poza Gminą Miasta Gdyni) krótko scharakteryzowano w osobnych punktach. Nie wszystkie ważne dla rozwoju gospodarczego obszary problemowe znalazły się w ramach sformułowanych przedsięwzięć. Wynika to z tego, iż na przykład, kwestie transportowe czy edukacja zawodowa mogą być realizowane na wyższym poziomie administracyjnym.

2.1. Obszar Problemowy – Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura i komunikacja publiczna

Postępujące silne i często żywiołowe procesy suburbanizacyjne, którym nie towarzyszy odpowiedni rozwój infrastruktury, przy dominacji prywatnego interesu w zbywaniu i zagospodarowywaniu gruntów, prowadzą do nieładu przestrzennego, który w efekcie obniża walory publicznej oraz przyrodniczo-krajobrazowej przestrzeni.

Do ważnych problemów mniejszych miejscowości w zakresie przestrzeni publicznej, wynikających z procesów urbanizacyjnych, które w sposób pośredni wpływają na sferę gospodarczą, wskazać można następujące:

- zagospodarowanie i uaktywnianie śródmieść,
- niejednorodność stylów budownictwa,
- utrudnienia komunikacyjne z związku z „rozlewaniem się” zabudowy wzdłuż głównych dróg,
- brak wystarczającej infrastruktury technicznej,
- chaotyczna rozbudowa, utrudniająca działania na rzecz wydzielenia przestrzeni pod działalność gospodarczą (przestrzeń usługowe, produkcyjna).

Powyzsze problemy wywołują szereg konsekwencji związanych z rozwojem gospodarczym, w tym na przykład konieczność zapewnienia estetycznej zabudowy stwarzającej warunki do rozwoju branży turystycznej. Z kolei – z perspektywy pozyskiwania inwestorów, ważnym czynnikiem jest kwestia uzbrojenia ewentualnych terenów inwestycyjnych oraz dostęp drogowy.

W odniesieniu do większych ośrodków obserwuje się tzw. „suburbanizację podatkową”, oznaczającą migrację osób o wyższym statusie społeczno-zawodowym z centralnych obszarów miast do szybko rozwijających się gmin podmiejskich. Podatnicy płacący podatki w gminach ościennych (m.in. podatek od nieruchomości, część podatku PIT, podatek od czynności cywilnoprawnych), uszczuplają dochody miasta centralnego (np. Gdyni), korzystając jednocześnie z jego infrastruktury technicznej, usługowej i społecznej.

NOU NORDA cechuje słaba dostępność komunikacyjna. W szczególności podkreślana jest niewydolność układów transportowych oraz brak alternatywnych połączeń drogowych. Ograniczenia te są często uważane przez mieszkańców za ważny obszar problemowy ze względu na uciążliwość dojazdów do pracy, niską atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną terenów.

W kontekście możliwości dojazdów do pracy szczególne znaczenie ma brak bezpośrednich połączeń komunikacyjnych między Gdynią a północno-zachodnią częścią NOU NORDA (konieczność wielu przesiadek) oraz nieskoordynowane rozkłady jazdy różnych środków transportu. Problem dostępności komunikacyjnej nasila się dodatkowo w sezonie turystycznym.

Na problem komunikacyjny zwracają uwagę również przedsiębiorstwa poszukujące atrakcyjnych lokalizacji dla swoich inwestycji.

Na niedostateczny rozwój komunikacyjny obszaru funkcjonalnego NOU NORDA wskazują dokumenty szczebla krajowego- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz szczebla regionalnego- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2020. Jednym z proponowanych rozwiązań na poprawę dostępności komunikacyjnej obszaru funkcjonalnego NOU NORDA, a tym samym wspierającym jego rozwój gospodarczy jest budowa Obwodnicy Północnej Aglomeracji Trójmiejskiej (OPAT), szczegółowo opisana w projekcie Programu Operacyjnego w zakresie rozwoju transportu dla obszaru funkcjonalnego Dolina Logistyczna.

2.2. Obszar Problemowy – Zróżnicowany i niedostatecznie wykorzystany potencjał rozwojowy branż wiodących

NOU NORDA cechuje silne zróżnicowanie pod względem koncentracji działalności gospodarczej. Według GUS, produkcja sprzedana przemysłu w NOU NORDA wyniosła w 2012 r. 7 mld 930 mln zł, z czego największy udział miało Miasto Gdynia (43,1%). Kolejne miejsce, ze sprzedażą na poziomie 2 mld 195 mln zł, zajął powiat wejherowski (27,7%), zaś w powiatach lęborskim oraz puckim była ona na zbliżonym poziomie i wyniosła odpowiednio 1 mld 125 mln zł (14,2%) oraz 1 mld 190 mln zł (15%).

Z jednej strony, do branż wiodących wpisują się innowacyjne przedsiębiorstwa zlokalizowane w Gdyni, gdzie ważną rolę odgrywa Port Gdynia, sektor stoczniowy i sektory z nim powiązane, usługi dla sektora BPO/SSCs oraz tzw. branże kreatywne. Z drugiej strony, pozostały obszar NOU NORDA jest zdominowany przez branże tradycyjne, wynikające z uwarunkowań geograficznych pasa nadmorskiego i wymogów ochrony środowiska.

Poniżej wymieniono najważniejsze sfery problemowe związane ze wspieraniem branż wiodących oraz działań na rzecz pozyskiwania inwestorów.

- Duże dysproporcje w rozwoju tzw. usług wiedzochłonnych pomiędzy Gminą Miasta Gdynia a pozostałymi Partnerami NOU NORDA.
- Dychotomia w układzie branż wiodących. W trzech powiatach ziemskich (lęborski, pucki i wejherowski) dominują sektory tradycyjne o niskiej i średniej technologii, bazujące na obiektywnych przewagach lokalizacyjnych, takich jak bezpośredni dostęp do morza (rybołówstwo, przetwórstwo ryb i produktów rybołówstwa) czy zasobów leśnych (leśnictwo, przetwórstwo drewna oraz produkcja mebli i wyrobów z drewna). W Gdyni uwidacznia się kluczowa rola: Portu Gdynia, sektora stoczniowego, sektora transportu,

spedycji i logistyki (TSL), w tym szeroko rozumianej logistyki morskiej, jak również usług informatycznych, biznesowych i finansowych (profil średnich oraz wysokich technologii).

- Słabe przewagi w przyciąganiu inwestycji – niska liczba znaczących nowych przedsiębiorstw, korporacji.
- Brak oferty i zachęt dla inwestorów zewnętrznych.
- Duże znaczenie przetwórstwa przemysłowego oraz transportu i gospodarki magazynowej w strukturze gospodarki.
- Dominacja sektorów tradycyjnych na obszarach poza Gminą Miasta Gdynia, bazujących na obiektywnych przewagach lokalizacyjnych związanych z bliskością morza, walorami naturalnymi i turystycznymi.
- Silne zróżnicowanie przestrzenne pod względem koncentracji działalności gospodarczej, z wyraźną dominacją Gminy Miasta Gdyni, gmin Półwyspu Helskiego oraz Łeby.
- Słaba współpraca z podmiotami zewnętrznymi w realizacji projektów badawczo-rozwojowych, w tym współfinansowanych ze środków publicznych.
- Przekonanie o niewystarczającym wykorzystaniu przewag Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Żarnowiec” dla rozwoju funkcji gospodarczych okolicznych terenów (np. Gniewino, Krokowa).
- Brak rozstrzygnięć odnośnie elektrowni jądrowej.
- Konkurowanie gmin o zbliżonym profilu rozwojowym.
- Niewykorzystane potencjały związane z „nadmorskością”, czyli w zakresie: nowoczesnego rybołówstwa i przetwórstwa biologicznych zasobów morza (akwakultura), budowania i realizacji obiektów związanych z przemysłem wydobywczym na morzu, szkutnictwa, budowy i remontu jednostek pływających, akwakultury.

Szczególnie trudna sytuacja rozwojowa dotyczy gmin uzależnionych od decyzji w sprawie elektrowni jądrowej. Jej brak wstrzymuje jakiegokolwiek działania gospodarcze, w tym inwestycyjne. Wstrzymuje to także podejmowanie działań alternatywnych, np. w sferze turystyki, która wydaje się naturalnym obecnie kierunkiem rozwojowym.

2.3. Obszar Problemowy – Niedostateczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości

W rozkładzie przedsiębiorstw NOU NORDA obserwuje się znaczącą rolę małej, lokalnej przedsiębiorczości, szczególnie w sferze usług turystycznych. Wskazuje na to koncentracja przedsiębiorstw mierzona liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Najwyższym współczynnikiem koncentracji odznaczają się gminy o silnym profilu turystycznym (np. pas Półwyspu Helskiego i Łeba).

Oferta przedsiębiorców z branży turystycznej obszaru NOU NORDA opiera się na walorach i przewagach konkurencyjnych w dostępności do Morza Bałtyckiego. Determinuje to charakter oferowanych usług, co składa się na specyficzne problemy gmin turystycznych, w szczególności położonych w pasie nadmorskim, np.:

- Brak na terenie NOU NORDA pełnej usystematyzowanej inwentaryzacji miejsc atrakcyjnych turystycznie⁷, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki wodnej (w tym morskiej).
- Niewystarczająca identyfikacja lokalnych podmiotów działania w sferze turystyki (tj. Lokalnych Grup Działania czy Lokalnych Grup Rybackich) oraz niewystarczająca współpraca z nimi w zakresie pozyskania informacji na temat działań tych podmiotów na rzecz m.in. szlaków turystycznych i miejsc atrakcyjnych turystycznie.
- Niepełna identyfikacja i systematyzacja miejsc atrakcyjnych turystycznie z podziałem na:
 - turystykę krajoobrazowo-kulinarną,
 - szlaki atrakcji, tożsamości (zakres i ilość szlaków w uzgodnieniu z Partnerami),
 - turystykę kwalifikowaną (np. żeglarską, motorowodną, rowerową, kajakową, konną).
- Brak ofert i inwestycji wydłużających sezon turystyczny (oferta jesienno-zimowa) oraz ofert sobotnio-niedzielnich (np.: spa, aquaparki, kompleksy hotelowe)⁸.
- Niestabilność i sezonowość rynku pracy w obsłudze ruchu turystycznego.
- Niewykorzystany potencjał specjalizowanej turystyki adresowanej do profesjonalnych sportowców w oparciu o infrastrukturę turystyczną wybudowaną z myślą o mistrzostwach EURO 2012.
- Brak wspólnych inicjatyw (np. tworzenie ponadlokalnej oferty turystycznej) i inwestycji turystycznych (np. budowanie infrastruktury na potrzeby turystyki kwalifikowanej).
- Różny stopień rozwoju ofert turystycznych, baz noclegowych i promocji turystycznej.
- Brak dostatecznie rozwiniętych specjalizacji turystycznych, w szczególności wykorzystujących „nadmorskość”.

Warto zaznaczyć, iż według danych GUS z 2013 r. województwo pomorskie zajmuje drugą pozycję pod względem liczby miejsc noclegowych w kraju, z czego największy udział przypada na powiat pucki. Z kolei, z danych GUS na temat zatrudnienia i wynagradzania w gospodarce narodowej w I–III kwartale 2013 r. wynika, iż zakwaterowanie i gastronomia są najslabiej wynagradzanymi zawodami, co stanowi ważny problem rozwojowy lokalnej przedsiębiorczości w sferze turystyki.

Wraz z rozwojem turystyki rodzi się silny potencjał tzw. przemysłu zdrowia. Realne problemy z tworzeniem ofert turystycznych poza sezonem wakacyjnym, naturalne warunki poszczególnych Partnerów oraz ambicje względem przyszłych inwestycji – wynikające chociażby z dokumentów strategicznych Partnerów – pozwalają na wskazanie, w perspektywie średnio- i długookresowej, przemysłu zdrowia jako ewentualnego kierunku rozwoju obszaru.

Działalność ta dobrze wkomponowuje się i uzupełnia turystykę kwalifikowaną w zakresie aktywności prozdrowotnej. Niestety, brakuje spójnej koncepcji w zakresie rozwoju tej działalności, np.:

⁷ Jednak działania w tym zakresie są podejmowane przez różne podmioty, na różnym szczeblu i w odniesieniu do różnych obszarów. Najważniejszym i najbardziej kompleksowym projektem wydaje się [pomorskie.travel](#) (Wizerunkowy portal turystyczny regionu pomorskiego; Interaktywny system Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego), w ramach którego w całym regionie zlokalizowano ok. 250 infomatów, a punkty/szlaki turystyczne oraz kalendarz imprez są na bieżąco uzupełniane.

⁸ Por. RPS AKT, s. 7.

- Poza identyfikacją samej ścieżki rozwojowej, brakuje spójnych i zintegrowanych działań w tym kierunku, chociaż poszczególne gminy planują lub rozważają rozwój w kierunku usług uzdrowiskowych, balneologicznych, spa.
- Brakuje dokładnej inwentaryzacji obecnego potencjału oraz wspólnych działań na rzecz budowania i wzmacniania oferty np. w zakresie popularnej tzw. „srebrnej turystyki” czy turystyki medycznej (w czasie powstawania dokumentu zainicjowano działalność Klastra Turystyki Medycznej w Metropolii).

Przynajmniej część gmin NOU NORDA upatruje swój rozwój gospodarczy w potencjale przetwórstwa rolno-spożywczego (również przetwórstwa ekologicznego) oraz w przetwórstwie zasobów naturalnych (również zasobów morza). Kierunek ten wydaje się naturalny, zważywszy na fakt, że województwo pomorskie jest w regionie północnym (obejmującym województwa: pomorskie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie i lubuskie) drugim co do wielkości ośrodkiem pod względem liczby gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą i inną niż rolnicza⁹.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż rolnictwo ekologiczne, postrzegane przez niektórych Partnerów jako główny potencjał rozwojowy, stanowi jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi rolnictwa na świecie. W Polsce, która obecnie przoduje w Europie pod względem liczby gospodarstw, zanotowano 11-krotny wzrost liczby gospodarstw ekologicznych w okresie 2003–2013. Podobny rozwój dotyczy przetwórci ekologicznych, których liczba w okresie 2003–2013 wzrosła 18-krotnie – z 22 do 407. Jednakże, warto zaznaczyć, iż liczba przetwórci ekologicznych w Polsce jest bardzo mała w porównaniu do innych krajów UE, co czyni tę działalność potencjalnie atrakcyjną¹⁰.

Do podstawowych problemów rozwojowych przemysłu rolno-spożywczego i przetwórczego zalicza się:

- brak koordynacji działań wspierających powstawanie lokalnych przetwórci ekologicznych i zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego i rybnego,
- słabą współpracę lokalnych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- brak branżowych inwestorów zewnętrznych,
- niewykorzystaną aktywność mieszkańców,
- podatność przemysłu rolno-spożywczego na szoki gospodarcze,
- słabą promocję produktów regionalnych,
- słabo zorganizowane kanały dystrybucji produktów ekologicznych.

Poza tym, do ważnych tradycyjnych działalności terenów NOU NORDA zaliczyć można inne wynikające z uwarunkowań lokalizacyjnych, tj.:

⁹ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. W 2013 roku w województwie pomorskim odnotowano 2034 gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą i inną niż rolnicza. Większą wartością cechowało się województwo wielkopolskie, w którym takich gospodarstw było 3064.

¹⁰ „Ramowy Plan Działań dla Żywności”, 2014, s. 5 i dalej.

- turystyka wodna, rybołówstwo, przetwórstwo ryb i produktów rybołówstwa (związane z dostępem do morza),
- leśnictwo, przetwórstwo drewna, produkcja mebli i wyrobów z drewna (związane z zasobami leśnymi).

Z Projektu Strategii oraz z wniosków ze spotkań merytorycznych wynika szereg barier ogólnych rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, która dla terenów NOU NORDA – poza Gminą Miasta Gdyni – jest kluczowym elementem kształtującym warunki gospodarcze obszaru. Na bariery składają się na przykład: aktywność społeczna i działalność stowarzyszeń, lokalnych grup działania itp.

W rozkładzie wielkościowym przedsiębiorstw dominuje dobrze rozwinięta tzw. „mała” (inaczej: „drobna”) przedsiębiorczość, oparta na branżach sezonowych, które ograniczają osiągnięcie przychodów poza okresem letnim. Powoduje to szereg konsekwencji gospodarczych i społecznych. Generalnie, na terenach poza Gminą Miasta Gdynia dominują sektory tradycyjne o niskiej i średniej technologii, bazujące na przewagach lokalizacyjnych i specyfikach związanych z położeniem.

Dodatkowo, wśród ważnych problemów rozwoju lokalnej przedsiębiorczości wskazuje się na czynniki związane z koniecznością budowania postaw przedsiębiorczych oraz wspierania zakładania i prowadzenia przedsiębiorstwa, a ponadto na:

- nieefektywne doradztwo zawodowe,
- niewystarczające kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodych ludzi,
- rozproszone i niesprawne działania w zakresie szkoleniowym i doradczym dla przedsiębiorców,
- brak dostatecznej informacji na temat podmiotów i zakresu wsparcia dla przedsiębiorców,
- niewystarczającą wiedzę o zakresie działalności podmiotów wsparcia wśród przedsiębiorców¹¹,
- brak koordynacji działań podmiotów wsparcia przedsiębiorstw.

Ważnym obszarem problemowym jest pobudzanie działalności gospodarczej związanej z drobną wytwórczością, drobnym rzemiosłem, lokalnymi specjalizacjami, rękodziełem, sztuką ludową.

Wśród istotnych aspektów problemowych wymienić tutaj można:

- brak dostatecznych szkoleń i usług doradczych dla gospodarstw w celu ich specjalizacji oraz tworzenia lokalnych grup producenckich,
- niedostateczne szkolenia dla podmiotów zajmujących się turystyką i małą gastronomią,
- brak szkoleń na potrzeby turystyki wodnej,
- brak dostatecznego wsparcia dla tradycyjnych zawodów.

Ważnym i często podkreślanym, również w nieformalnych rozmowach, problemem NOU NORDA, który spowalnia rozwój gospodarczy, jest niski poziom kapitału społecznego, rozumianego jako wzajemne relacje i zaufanie społeczne. Do najważniejszych zagadnień problemowych w zakresie kapitału społecznego zdiagnozowano następujące aspekty:

¹¹ RPS RG, s. 8.

- niski poziom współpracy między JST a przedsiębiorcami i mieszkańcami,
- niska aktywność społeczna,
- działania lokalne bez synergii dla zintegrowanych programów turystycznych, kulturalno-rozrywkowych i gospodarczych,
- kształtowanie pozytywnego odbioru działalności produkcyjnej i transportowo-logistycznej (priorytetowe wskazania w badaniach mieszkańców),
- niedorozwój mechanizmów promujących współpracę, niski poziom kapitału społecznego, ograniczenia ustawowe – jako ograniczenia/bariery we współpracy samorządów – konieczne działania na rzecz promocji gospodarczej, tworzenia klastrów,
- słaby dostęp do usług publicznych¹² – edukacyjnych i szkoleniowych, medycznych, komunikacyjnych, komunalnych i związanych z ochroną środowiska, kulturalnych.

2.4. Obszar Problemowy – Niedopasowanie umiejętności i kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy

Ważnym problemem dotyczącym Partnerów NOU NORDA, w szczególności terenów oddalonych od Gminy Miasta Gdyni oraz Wejherowa, jest niedopasowanie oferty szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy. Ten obszar problemowy jest o tyle istotny, iż szkolnictwo zawodowe znajduje się w sferze oddziaływania na poziomie co najmniej powiatowym, a działania na terenach konkretnych gmin są ograniczone. Tymczasem, szkolnictwo zawodowe i niedopasowanie kwalifikacji do zapotrzebowania rynku pracy stanowią ważne wyzwanie dla wszystkich Partnerów NOU NORDA.

Na terenie NOU NORDA dostępne są następujące kierunki zasadniczego kształcenia zawodowego: artystyczny, ekonomiczny i administracyjny, inżynieryjno-techniczny, produkcji i przetwórstwa, architektury i budownictwa, rolnictwa, leśnictwa i rybactwa oraz usług dla ludności. Usługi edukacyjne tego szczebla oferowane są jedynie na terenie: Pucka, Krokowej, Lęborka i Gdyni.

Na poziomie ponadgimnazjalnych szkół technicznych (technika, technika uzupełniająca, licea profilowane, szkoły ogólnokształcące i szkoły artystyczne dającymi uprawnienia zawodowe) dostępne jest kształcenie o profilu: artystycznym, społecznym, ekonomicznym i administracyjnym, informatycznym, inżynieryjno-technicznym, produkcji i przetwórstwa, architektury i budownictwa, rolnictwa, leśnictwa i rybactwa, weterynaryjnym, usług dla ludności, usług transportowych i ochrony środowiska. Kształcenie na tym szczeblu dostępne jest w: Pucku, Władysławowie, Krokowej, Lęborku, Łebie i Gdyni. Na poziomie zasadniczym zawodowym najwięcej osób uczy się w oddziałach o profilu inżynieryjno-technicznym i usług dla ludności, najmniej zaś w artystycznych oraz związanych z rolnictwem. Z kolei, w technikach najwięcej uczniów wybiera kierunki związane z usługami dla ludności, inżynierią i techniką, informatyką.

Według danych OKE w Gdańsku w maju/czerwcu 2014 r. w województwie pomorskim do egzaminu zawodowego w nowej formule przystąpiło 7 394 osób. Spośród nich 63,3% zdało i otrzymało dyplomy potwierdzające kwalifikacje w wybranym zawodzie. Najwięcej osób zdecydowało się na egzamin z zakresu montażu i eksploatacji komputerów osobistych oraz urządzeń peryferycznych (940 uczniów), jednakże współczynnik zdawalności kształtował się na bardzo niskim poziomie – 33,8%. Drugim co do popularności kierunkiem było świadczenie usług opiekuńczych dla osób chorych

¹² KSRR, s. 122.

i niesamodzielnych (668 zdających; współczynnik zdawalności 95,7%). Popularnością cieszyła się także obsługa klienta w jednostkach administracji (462 zdających; współczynnik zdawalności 45,2%) oraz planowanie i prowadzenie działalności w organizacji (395 zdających; współczynnik zdawalności 68,9%). Najmniej uczniów podeszło do egzaminu zawodowego w obszarach takich jak: świadczenie usług pocztowych, finansowych i kurierskich oraz w zakresie obrotu towarowego (1 zdający; współczynnik zdawalności 0%), organizacja i prowadzenie procesu obsługi pojazdów samochodowych (1 zdający; współczynnik zdawalności 100%), prowadzenie produkcji rolniczej (3 zdających; współczynnik zdawalności 100%).

Do najważniejszych problemów związanych z edukacją zawodową zalicza się:

- brak doradztwa zawodowego dedykowanego uczniom,
- niedopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,
- brak doświadczenia zawodowego kandydatów do pracy,
- brak narzędzi do współpracy między sektorem edukacji a przedsiębiorcami NOU NORDA¹³,
- brak (zbyt mało) inicjatyw powiatowych w zakresie współdziałania w kształtowaniu oferty edukacyjnej oraz brak koordynacji oferty szkolnictwa zawodowego,
- niska jakość kształcenia zawodowego i jego złe postrzeganie w społeczeństwie,
- nieefektywna lokalizacja placówek oświatowych,
- negatywny (stereotypowy) wizerunek szkół zawodowych wśród potencjalnych uczniów i ich rodziców,
- nasilające się zjawisko wykluczenia społecznego i patologii społecznej, zwłaszcza u osób bezrobotnych i z obszarów wiejskich,
- odpływ bardziej aktywnych mieszkańców w wieku produkcyjnym, co skutkuje utratą bazy podatkowej oraz wyludnianiem się gmin położonych w oddaleniu od chłonnych rynków pracy (przy niskiej dostępności transportowej umożliwiającej codzienne dojazdy),
- rozproszenie i niewystarczającą współpracę samorządów gospodarczych.

Ponadto, w odniesieniu do kwalifikacji i umiejętności pracowników w dalszych etapach życia zawodowego do ważnych ograniczeń zalicza się np.:

- brak dostatecznie rozwiniętego doradztwa zawodowego,
- wysokie bezrobocie w okresach poza sezonem turystycznym,
- brak oferty kształcenia i rozwoju kwalifikacji tradycyjnych zawodów związanych z morzem,
- niewystarczająca oferta szkolenia w pozostałych branżach kluczowych.

2.5. Obszar Problemowy – Niespójność i dysproporcje społeczno-gospodarcze

Głębokie zróżnicowanie NOU NORDA wynikające z nierównomiernego rozmieszczenia zasobów i koncentracji procesów społeczno-gospodarczych w Trójmieście i jego bezpośrednim otoczeniu,

¹³ Por. RPS RG, s. 15.

wobec utrudnionego dostępu komunikacyjnego do pozostałych obszarów NORDA i ograniczonego dostępu do rynku pracy, składa się na duże rozwarstwienie społeczno-gospodarcze¹⁴.

W kontekście NOU NORDA zauważalne są rosnące dysproporcje obszarów peryferyjnych w świetle postępujących procesów metropolizacji, skutkiem czego jest dostrzegalny chociażby nierównomierny dostęp do infrastruktury społecznej. W efekcie, obserwuje się również narastanie zróżnicowań w poziomie dochodu i statusie mieszkańców gmin podmiejskich oraz brak identyfikacji ludności napływowej z obszarem zasiedlenia.

Na obszarach peryferyjnych ma miejsce konkurowanie – zamiast współpracy – gmin o zbliżonym profilu rozwojowym. Obserwuje się znaczne dysproporcje między gminami miejskimi i wiejskimi we wskaźnikach skolaryzacji i wynikach szkolnych testów kompetencyjnych, co w przyszłości przekłada się na jakość kompetencji zawodowych i kształtowanie postaw przedsiębiorczych. Niesprzyjające uwarunkowania wpływają na zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia, w tym utrwalenie bezrobocia strukturalnego w północno-zachodniej części NOU NORDA. Problemom tym towarzyszą z kolei niesprzyjające trendy demograficzne, w szczególności migracja młodych ludzi za granicę oraz do większych miast, starzenie się społeczeństwa w mniejszych skupiskach.

¹⁴ Strategia NOU NORDA, s. 4.

3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO ROZWÓJ GOSPODARCZY

Z zapisów Projektu Strategii NOU NORDA oraz zdefiniowanych w niej proponowanych działań i przedsięwzięć rozwojowych, a także w wyniku prac zespołów merytorycznych ustalono, iż Projekt Programu Operacyjnego Rozwój Gospodarczy wpisuje się bezpośrednio w następujące cele strategiczne Projektu Strategii NOU NORDA.

- **Cel 2:** Stymulowanie powiązań kooperacyjnych i sieci współpracy podmiotów gospodarczych, w branżach wiodących oraz wspieranie innowacyjności w gospodarce NOU NORDA (Kreowanie i wspieranie branż wiodących).
- **Cel 4:** Wspólne wypracowanie całorocznej, zintegrowanej oferty rekreacyjno-turystycznej dla pasa nadmorskiego z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska naturalnego (Rozwój związanej z morzem gospodarki turystycznej).
- **Cel 5:** Wypracowanie modelu rozwoju terenów wiejskich oddalonych od pasa wybrzeża w oparciu m.in. o rosnący popyt na agroturystykę, zdrową żywność i inne naturalne zasoby (Kształtowanie potencjału agroturystycznego i rolno-spożywczego).

Proponowane w ramach Projektu Programu Operacyjnego przedsięwzięcia realizują konkretne cele operacyjne zawarte w celach strategicznych.

W ramach Celu 2, wyodrębnić można cztery cele operacyjne, których dotyczą proponowane przedsięwzięcia:

- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej z uwzględnieniem wyważenia aspektów ochrony środowiska oraz aspiracji produkcyjnych i przemysłowych na terenie NOU NORDA,
- tworzenie zachęt inwestycyjnych,
- współpraca, kooperacja, *clustering* na rzecz wzmacniania, integrowania aktywności gospodarczej oraz tłoczenia innowacji,
- wspieranie i rozwój przedsiębiorczości oraz animacja postaw przedsiębiorczych.

Powyższy cel strategiczny jest niezwykle ambitny ze względu na silne zróżnicowanie branż wiodących między Gdynią, gdzie ważną rolę odgrywa Port Gdynia, sektor stoczniowy i sektory z nim powiązane, sektor usług BPO/SSCs oraz branże kreatywne, a pozostałą częścią NOU NORDA, w której dominują branże tradycyjne wynikające z uwarunkowań geograficznych bliskości morza oraz ograniczeń w związku z wymogami ochrony środowiska. W ramach wsparcia branż wiodących Gminy Miasta Gdyni oraz terenów bezpośrednio sąsiadujących sformułowano cztery następujące cele szczegółowe:

- współpraca na rzecz realizacji projektów badawczo-rozwojowych,
- zwiększenie liczby przedsiębiorstw lokujących się na zapleczu Portu Morskiego w Gdyni,
- kształtowanie pozytywnego odbioru działalności produkcyjnej i transportowo-logistycznej powiązanej z funkcjonowaniem Portu Gdynińskiego,
- włączenie się do Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.

Cele te są realizowane przez Programy Operacyjne dotyczące Doliny Logistycznej.

Z kolei, z perspektywy pozostałego obszaru NOU NORDA, w Strategii sformułowano cele szczegółowe:

- rozwój branż opartych na walorach i zasobach środowiskowych oraz akwakultury,
- powstawanie nowych obszarów aktywności gospodarczej i innowacji w oparciu o współdziałanie między samorządami gminnymi, przedsiębiorcami oraz sektorem otoczenia biznesu,
- rozwój drobnego rzemiosła i sztuki ludowej.

W ramach Celu strategicznego 4, Program Operacyjny odpowiada na następujące cele operacyjne:

- wzmocnienie znaczenia turystyki kwalifikowanej i specjalistycznej w gospodarce turystycznej pasa nadmorskiego NOU NORDA,
- rozwój usług i oferty turystycznej,
- zmniejszenie presji sezonowości w turystyce,
- zwiększenie spójności rozwiązań oraz inwestycje (budowa i rozbudowa) w zakresie liniowej infrastruktury, obiektów turystycznych oraz ofert spędzania wolnego czasu,
- rozwój przemysłu zdrowia jako ważnego potencjału turystyki całorocznej,
- poprawa współpracy między dostawcami usług turystycznych.

Z kolei, w odniesieniu do Celu strategicznego 5, wśród celów operacyjnych realizowanych w ramach Programu Operacyjnego, wymienić można następujące:

- poprawa jakości współdziałania i wzrost liczby lokalnych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego i rybnego z otoczeniem gospodarczym,
- wzrost liczby przetwórnictw ekologicznych,
- polepszenie warunków dla rozpoczynania działalności gospodarczej oraz dla inwestorów branżowych,
- podniesienie jakości usług w działalności agroturystycznej,
- promowanie produktów lokalnych.

Ważnym obszarem problemowym NOU NORDA jest niedopasowanie szkolnictwa zawodowego do zapotrzebowania rynku pracy. Jednakże ze względu na ponadgminny charakter działań i przedsięwzięć w ramach szkolnictwa zawodowego, cel strategiczny w tym zakresie (→**Cel 6**: Opracowanie i wdrożenie działań dopasowujących ofertę szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy – Reorientacja szkolnictwa zawodowego) jedynie w sposób pośredni może być realizowany w ramach Programu Operacyjnego.

W Programie Operacyjnym uwzględniono niektóre aspekty kształcenia zawodowego możliwe do zrealizowania na poziomie NOU NORDA. Stąd też, program realizuje wybrane cele operacyjne:

- zwiększenie uczestnictwa przedsiębiorców w kształtowaniu systemu ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego,
- współpraca między sektorem nauki a przedsiębiorcami NOU NORDA,

- poprawa jakości współdziałania oraz koordynacji oferty ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego,
- poprawa kwalifikacji zawodowych uczniów ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego,
- promowanie uczestnictwa uczniów i personelu placówek ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w międzynarodowych sieciach współpracy i programach edukacyjnych,
- promowanie dobrych praktyk w tworzeniu klas patronackich oraz ukierunkowanych programów motywacyjnych dla uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych.

4. RODZAJE WYMAGANEJ INTERWENCJI

Diagnoza obszarów problemowych oraz priorytetyzacja celów strategicznych i operacyjnych zapisanych w Strategii NOU NORDA pozwala na zaproponowanie rodzajów wymaganej interwencji w sferze rozwoju gospodarczego oraz jej integrowanie.

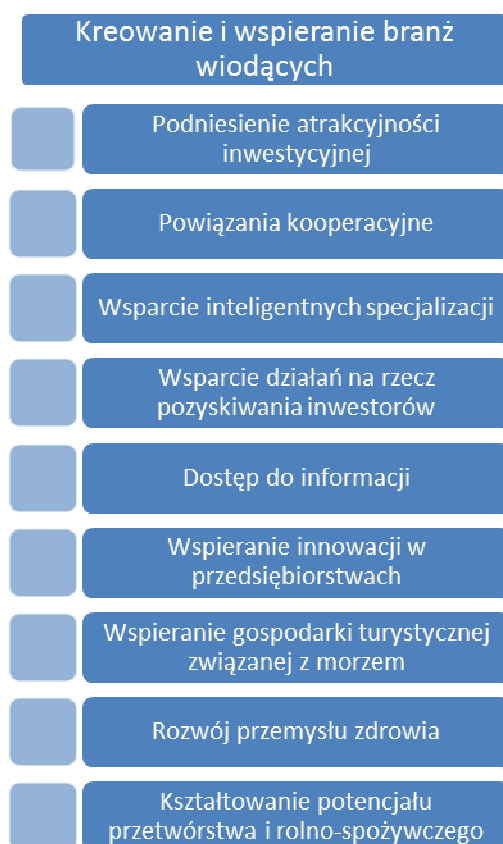
W ramach proponowanej interwencji wskazuje się na działania mające na celu wzrost konkurencyjności – w przypadku obszarów polaryzacyjnych, natomiast w przypadku obszarów dyfuzyjnych (problemowych) – przeciwdziałanie marginalizacji.

W ramach interwencji proponuje się zarówno działania o charakterze tzw. twardej interwencji, np. w formie dofinansowania inwestycji infrastrukturalnych, jak również tzw. interwencję miękką, polegającą na działaniach wsparcia przedsiębiorczości i innowacji czy rozwoju kapitału ludzkiego.

W przypadku interwencji bezpośredniej w rozwój infrastruktury turystycznej lub tworzenie instytucji wsparcia dla biznesu proponuje się wykorzystanie dotacji bezzwrotnych. Z kolei, w przypadku miękkich interwencji w rozwój przedsiębiorczości zasadnym jest promowanie instrumentów wsparcia, np. sieci współpracy, doradztwa, poręczeń kredytowych lub pożyczek z funduszy pożyczkowych.

4.1. Kreowanie i wspieranie branż wiodących NOU NORDA

Rysunek 2. Rodzaje interwencji w obszarze kreowania i wspierania branż wiodących NOU NORDA

Źródło: Opracowanie własne.

W ramach wspierania branż wiodących zakłada się przygotowanie kompleksowej oferty inwestycyjnej oraz podejmowanie działań mających na celu nawiązywanie kontaktów czy aktywne pozyskiwanie inwestorów z wykorzystaniem oferty inwestycyjnej¹⁵ (promocja potencjału inwestycyjnego i turystycznego).

W ramach tzw. „twardej interwencji” możliwe będzie finansowanie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza: na poziomie regionalnym – w ramach RPO na lata 2014-2020, na poziomie krajowym – ze środków unijnych, np. POIR – Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, na poziomie europejskim – np. w ramach programu Horyzont 2020.

Kolejnym obszarem wymagającym interwencji jest wspólne gromadzenie danych związanych z obszarem funkcjonalnym NOU NORDA tak, aby były dostępne dla wszystkich zainteresowanych podmiotów gospodarczych. Dostępność informacji i łatwość ich uzyskania są niewątpliwie ważne dla przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów, m.in. ze względu na skrócenie czasu podejmowania decyzji gospodarczych.

W ramach interwencji w zakresie rozwoju gospodarki turystycznej związanej z morzem, proponuje się:

- działania na rzecz wspólnych przedsięwzięć w turystyce oraz współpracy,
- aktywizację obszarów ekstensywnie użytkowanych turystycznie,
- wykorzystanie potencjału kulturowego,
- wsparcie przedsiębiorstw branży turystycznej,
- wsparcie turystyki kwalifikowanej,
- wsparcie ekoturystyki,
- działania na rzecz poszanowania obszarów prawnie chronionych,
- inwestycje w infrastrukturę turystyczną.

W skali całego kraju zauważalny jest wyraźny rozwój usług turystycznych wokół obszarów prawnie chronionych. Stąd też w kontekście NOU NORDA wydaje się niezbędne wspieranie turystyki (w szczególności kwalifikowanej) oraz ekoturystyki.

W odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę proponuje się działania na rzecz wykorzystywania partnerstwa publiczno-prywatnego (ppp) oraz tzw. „twardą interwencję”. Do przykładowych inwestycji zaliczyć można: rozbudowę bazy noclegowej, budowę infrastruktury okołoturystycznej, budowę nowych atrakcji turystycznych, np. pomosty widokowe, wieże widokowe, dojścia do plaż.

W ramach interwencji publicznej w zakresie kreowania wspólnej oferty turystycznej, przyjmuje się: narzędzia informacyjne, współdziałanie pomiędzy lokalnymi samorządami, instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi i podmiotami gospodarczymi (np. poprzez organizowanie sieci liderów lokalnych, animujących współpracę między dostawcami usług turystycznych, koordynowanie informacji o obiektach noclegowych).

Ze względu na problem starzenia się społeczeństwa, zarówno w skali całego kraju, jak i obszaru funkcjonalnego, ważne jest wsparcie tzw. srebrnej turystyki i generalnie oferty dla seniorów. W tym kontekście ważny jest kompleksowy rozwój przemysłu zdrowia.

¹⁵ Por. RPS RG, s. 19, 23, 27, 30.

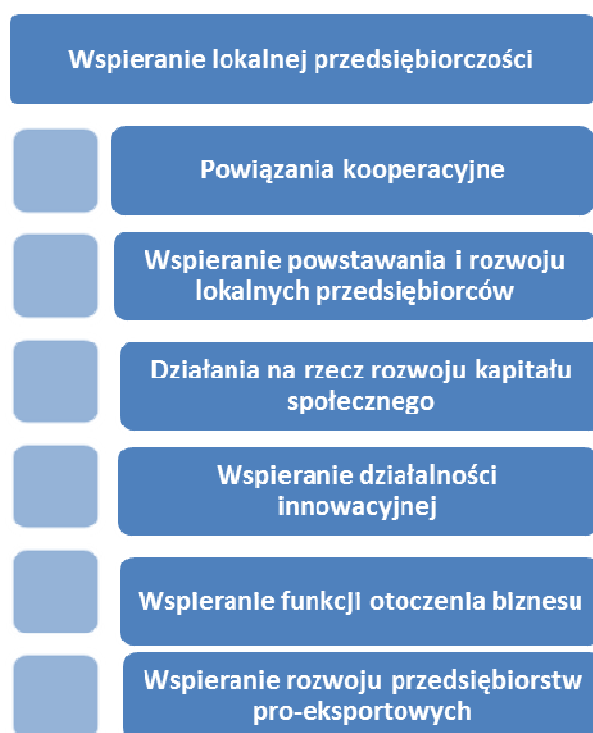
Wśród działań interwencyjnych na rzecz kształtowania potencjału rolno-spożywczego na terenie NOU NORDA, wymienić można działania w zakresie:

- transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie,
- efektywnego gospodarowania zasobami naturalnymi,
- wsparcia przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych,
- wsparcia lokalnych przetwórci,
- kreowania produktów lokalnych.

Dla porównania, w ramach interwencji przewidzianych np. w „Ramowym Planie Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce w latach 2014–2020” zakłada się: wspomaganie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, zwiększenie rentowności gospodarstw, wspieranie organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, promowanie dobrostanu zwierząt oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną. Z uwagi na lokalizację obszarów prawnie chronionych w ramach interwencji proponuje się tworzenie gospodarstw ekologicznych oraz tworzenie lokalnych wytwórni.

4.2. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości NOU NORDA

Rysunek 3. Rodzaje interwencji w obszarze wspierania lokalnej przedsiębiorczości NOU NORDA

Źródło: Opracowanie własne.

W ramach tzw. „miękkiej interwencji” proponuje się działania wspierające przedsiębiorczość w formie promowania postaw przedsiębiorczych, wspierania powstawania czy rozwoju podmiotów gospodarczych. Ponadto, proponuje się działania wspierające innowacyjność oraz kapitał ludzki przede wszystkim poprzez angażowanie niewykorzystywanych wewnętrznych zasobów. Zadaniem

interwencji jest np.: budowanie wzajemnego zaufania, budowanie współpracy na poziomie NOU NORDA i metropolitalnym, koordynacja działań.

Jako generalny kierunek interwencji proponuje się działania umożliwiające tworzenie warunków dla: dynamicznego wzrostu gospodarczego i poziomu zatrudnienia, wykorzystywania potencjału istniejących zasobów oraz powstających przedsiębiorstw (tj. np. wsparcie dla infrastruktury prowadzenia działalności gospodarczej, infrastruktury dla innowacyjności oraz B+R, popularyzacja wiedzy na temat źródeł finansowania działalności gospodarczej).

Do ważnych interwencji zaliczyć można także inicjatywy lokalne, których celem jest podnoszenie kapitału społecznego oraz kształtowanie więzi lokalnych. Wskazać tutaj można takie działania, jak: kształtowanie postaw społecznych i obywatelskich, wspieranie dialogu społecznego, efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego.

4.3. Rozwój kapitału ludzkiego – wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji mieszkańców NOU NORDA

Rysunek 4. Rodzaje interwencji w obszarze wsparcia rozwoju umiejętności i kwalifikacji mieszkańców NOU NORDA

Źródło: Opracowanie własne.

Kapitał ludzki może stanowić przewagę konkurencyjną NOU NORDA – zarówno pod kątem pozyskania nowych inwestorów, jak i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw.

Jako generalny kierunek interwencji przewiduje się przede wszystkim rozwój kształcenia zawodowego w pożądanym kierunkach, w tym przede wszystkim związanych ze wskazanymi branżami perspektywnymi (por. 4.1.), a także specjalizacjami atrakcyjnymi dla potencjalnych inwestorów. W ramach działań „miękkich” proponowane jest np. monitorowanie rynku pracy, które

może się odbywać np. poprzez stworzenie Obserwatorium Gospodarczego.

Ważnym rodzajem interwencji dostosowania oferty szkół do rynku pracy jest także idea *Life Long Learning* (LLL) – uczenie się przez całe życie, umożliwiające rozwój oraz zmianę kwalifikacji w toku kariery zawodowej pracowników obszaru funkcjonalnego NOU NORDA, a także umiejętności uczenia się kształcona od najmłodszych lat. Działania związane z nauką przez całe życie wynikają z czynników demograficznych – starzenia się społeczeństwa i bardzo niskiego współczynnika dzietności, który w całej Polsce wynosi ok. 1,3, co nie zapewnia zastępowalności pokoleń. Na obszarze NOU NORDA w najtrudniejszej sytuacji jest miasto Gdynia, w którym od 2011 roku odnotowuje się ujemny przyrost naturalny (o wartości $-0,7$ w latach 2011 i 2012 oraz $-1,2$ w 2013 r.). Na przykład, w Pucku przyrost naturalny w latach 2004–2012 oscylował na poziomie 1, ale w roku 2013 osiągnął wartość ujemną ($-0,6$). Niekorzystna sytuacja jest również w Helu, gdzie przyrost ludności w latach 2004–2013 systematycznie spadał i w ostatnim badanym roku osiągnął wartość 0,3. Jednocześnie, w każdej z gmin partnerskich NOU NORDA odnotowano przyrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dlatego też idea LLL – wdrożenie rozwiązań związanych z nauką od najmłodszych lat, rozszerzanie lub zmiana kwalifikacji w trakcie kariery zawodowej, a także aktywizacja osób w wieku emerytalnym stanowi ważny czynnik rozwojowy.

Przedstawiciele pracodawców i instytucji otoczenia biznesu, w trakcie konsultacji społecznych, wskazywali także na potrzebę rozwoju kompetencji miękkich uczniów – w tym przede wszystkim w zakresie pracy w grupie, komunikacji oraz rozwiązywania konfliktów. W ramach tego działania, w ramach interwencji możliwe jest wprowadzanie zajęć warsztatowych z pracy w grupie.

Kluczowa jest także aktualizacja wiedzy kadry dydaktycznej, w tym zwłaszcza na ponadgimnazjalnym poziomie kształcenia. Powinna ona odbywać się w porozumieniu z lokalnymi pracodawcami, by podejmować wspólne działania na rzecz rozwoju gospodarczego regionu. Należy uwzględnić również możliwość odbywania staży zawodowych i praktyk przez nauczycieli zawodu w wybranych przedsiębiorstwach, a także organizowanie wspólnych wydarzeń dla kadry dydaktycznej i przedstawicieli przedsiębiorstw.

Również doradztwo zawodowe dostosowane do potrzeb młodzieży i mieszkańców NOU NORDA oraz perspektyw rozwoju rynku pracy stanowi determinantę dostosowania edukacji do potrzeb lokalnych przedsiębiorców. Wsparciem dla doradztwa powinna być promocja perspektywicznych kierunków kształcenia i potencjalnych przyszłych pracodawców. Działania podejmowane w tym zakresie powinny skupiać się na objęciu doradztwem zawodowym jak największej grupy osób oraz rozwoju instrumentów związanych z doradztwem zawodowym. Idea ta wspierana powinna być też przez działania Obserwatorium Gospodarczego monitorującego m.in. rynek pracy NOU NORDA.

Postulatem przedsiębiorców jest także posiadanie doświadczenia zawodowego przez pracowników kończących szkoły o profilu zawodowym. Jednocześnie, z powodu ponoszenia wysokich kosztów, firmy niechętnie przyjmują uczniów i studentów na praktyki.

Dlatego też kolejnym obszarem interwencji powinno być stworzenie programu finansowania praktyk zawodowych, tak by przynosiły one jak największą korzyść uczniowi/studentowi i nie obciążały finansowo pracodawców.

5. OPIS KLUCZOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Zidentyfikowane we współpracy z zespołami merytorycznymi przedsięwzięcia Programu Operacyjnego Rozwoju Gospodarczego realizują cele strategiczne i operacyjne Strategii NOU NORDA. W ramach prac zespołów określono m.in. zasady generowania przedsięwzięć przez samorządy terytorialne i partnerów społeczno-gospodarczych, a następnie stworzono listę wspólnych przedsięwzięć. Dalej, przedsięwzięcia były konsultowane i korygowane w celu zapewnienia spójności dokumentów dla obu obszarów funkcjonalnych (Dolina Logistyczna i NOU NORDA).

Ostatecznie, wśród przedsięwzięć rozwojowych znalazły się działania:

- wspólne dla przynajmniej kilku Partnerów przedsięwzięcia dotychczas już realizowane lub przewidziane do kontynuacji indywidualnie – np. wynikające z dokumentów strategicznych poszczególnych Partnerów,
- przedsięwzięcia łączące interesy przynajmniej kilku partnerów sformułowane w wyniku wspólnych konsultacji i dyskusji jako odpowiedź na wspólne problemy gmin,
- propozycje przedsięwzięć lub działań, które warto byłoby uwzględnić w dokumentach strategicznych i działaniach Partnerów, w tym m.in. w programach rewitalizacji miast i gmin.

Przedsięwzięcia uzupełniają dotychczasowe działania podejmowane w ramach operacjonalizacji dokumentów strategicznych wyższego rzędu, tj. Strategii Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego, Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego, jednocześnie realizując specyficzne interesy Partnerów NOU NORDA zlokalizowanych głównie w pasie nadmorskim.

Specyfika przyjętych w Programie przedsięwzięć wynika z bardzo konkretnych potrzeb rozwojowych Partnerów NOU NORDA, które trzeba było umiejscowić w realnych możliwościach operacjonalizacji w kontekście możliwości ich finansowania, w szczególności z wykorzystaniem środków UE. Stąd też sformułowano wiązki konkretnych działań i zadań, które połączono w ramach tzw. przedsięwzięć flagowych.

Zestawienie najważniejszych przedsięwzięć wynikających z diagnozy specyficznych dla NOU NORDA obszarów problemowych oraz sformułowanych w Strategii NOU NORDA celów strategicznych i operacyjnych przedstawiono w formie tabel.

5.1. Studium komunikacyjne oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej NOU NORDA

Studium komunikacyjne oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej NOU NORDA		
Cel przedsięwzięcia	Podniesienie efektywności oraz stopnia zintegrowania komunikacyjnego NOU NORDA na obszarze województwa poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie koncepcji poprawnie działającego zrównoważonego systemu komunikacyjnego. • Poprawę obsługi komunikacyjnej w zakresie udroźnienia wąskich gardel i poprawa stanu technicznego dróg. 	
Zakres rzeczowy	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnoza istniejącego stanu oraz planów systemu transportowego wraz z powiązaniem na tle Metropolii i całego województwa. • Studium rozwoju układu z uwzględnieniem: układu drogowego, kolejowego, transportu publicznego, parkowania. • Działania na rzecz budowy Obwodnicy Północnej Aglomeracji Trójmiejskiej (OPAT) szczegółowo opisanej w projekcie Programu Operacyjnego w zakresie rozwoju transportu dla obszaru funkcjonalnego Dolina Logistyczna. • Opracowanie koncepcji obwodnic oraz dróg odciążeniowych (tj. Kosakowo Derdowskiego, Puck, Władysławowo), ze szczególnym uwzględnieniem natężenia ruchu turystycznego. • Wybrane inwestycje infrastrukturalne – komunikacyjne, realizowane w ramach ZIT. <ul style="list-style-type: none"> → Modernizacja fragmentu linii kolejowej nr 202 Gdynia–Słupsk (w ramach ZIT) w ramach: Modernizacji linii kolejowej nr 202 (Gdynia – Starogard Szczeciński) - wchodzącej w skład przedsięwzięcia: Rozwój infrastruktury transportowej korytarza Północnego (pakiet inwestycji) jako warunek konkurencyjności i spójności wewnętrznej Regionu Morza Bałtyckiego. → Poprawa przepustowości szybkiej kolei miejskiej na odcinku Rumia–Wejherowo w ramach „Rozwoju komunikacji publicznej i intermodalnej” (ZIT). 	
Opis przedsięwzięcia	Przedmiotem przedsięwzięcia jest podniesienie efektywności oraz integracja komunikacyjna NOU NORDA z GOM.	
Proponowany zakres przestrzenny i lokalizacja	Proponowany Lider i Partnerzy	Okres realizacji
Powiaty, na terenie których zlokalizowane są Partnerzy NOU NORDA	<ul style="list-style-type: none"> • Partnerzy NOU NORDA • Proponowani inni Partnerzy: GDDKiA, PKP PLK S.A., PKP S.A., PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście sp. z o.o., pozostali zarządcy infrastruktury drogowej (w tym na poziomie powiatowym) 	2015-2016 (studium) 2015-2030 (inwestycje w rozwój infrastruktury)
Orientacyjna wartość	500.000–750.000 zł	
Możliwe źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Budżety Partnerów • Środki z funduszy UE (np.: RPO WP na lata 2014-2020 – Priorytet 9: Mobilność – Działanie 9.2: Regionalna infrastruktura kolejowa (Mechanizm ZIT), Działanie 9.3: Regionalna infrastruktura drogowa; PO Infrastruktura i Ochrona Środowiska 2014-2020: Oś priorytetowa III: Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej) 	

Zgodność z dokumentami strategicznymi:	
na szczeblu krajowym	na szczeblu regionalnym
<ul style="list-style-type: none"> • Strategia Rozwoju Kraju 2020 • Strategia Rozwoju Transportu do roku 2020 	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt Strategii Zrównoważonego Rozwoju NOU NORDA 2020 (Cel strategiczny 3 – Opracowanie zintegrowanych rozwiązań w sferze transportu drogowego, kolejowego, komunikacji publicznej i wodnej całego subregionu) • Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 • Regionalna Strategia rozwoju Transportu dla Województwa Pomorskiego na lata 2007–2020
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia flagowego	
<ul style="list-style-type: none"> • Przewozy pasażerów komunikacją miejską. • Długość wyremontowanych lub wybudowanych dróg. • Ilość węzłów integracyjnych. 	

Źródło: Opracowanie własne.

5.2. Tworzenie warunków do inwestowania na terenie NOU NORDA

Tworzenie warunków do inwestowania na terenie NOU NORDA	
Cel przedsięwzięcia	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej NOU NORDA przez poprawę jakości oferty oraz wzmocnienie systemu zachęt do inwestowania w branże wiodące.
Zakres rzeczowy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie i usieciowienie lokalnych kontaktów do obsługi inwestorów zewnętrznych i procesów inwestycyjnych, np.: <ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie w samorządach osób do reprezentowania Partnerów w kontaktach z inwestorami oraz do przygotowywania i uaktualniania danych. • Wdrożenie programu szkolenia osób zajmujących się promocją potencjału inwestycyjnego i eksportowego NOU NORDA oraz obsługą inwestorów. • Organizacja współpracy regionalnej i subregionalnej na rzecz obsługi inwestorów zewnętrznych, w szczególności pogłębienie i rozszerzenie współpracy w ramach inicjatywy Invest in Pomerania. • Opracowanie strategii promocji potencjału inwestycyjnego i eksportowego oraz szeroko pojętej oferty turystycznej NOU NORDA dla wybranych rynków docelowych (Por. Program Operacyjny w zakresie Promocji NOU NORDA). • Opracowanie wspólnego systemu promocji potencjału inwestycyjnego NOU NORDA (Por. Program Operacyjny w zakresie Promocji NOU NORDA). 2. Wyodrębnienie terenów z przeznaczeniem na inwestycje zewnętrzne (w tym zagraniczne) w zakresie branż wiodących, m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie audytu terenów i obiektów inwestycyjnych (aktualnej i potencjalnej bazy ofert) z uwzględnieniem przestrzennego rozkładu potencjałów branż wiodących (np. akwakultury) – zgodnie ze standardami PAIIIZ. • Wskazanie możliwości komasacji i uwalniania nowych terenów inwestycyjnych (aktywności gospodarczej w branżach wiodących). • Zmiany zapisów obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz tworzenie i zmiana zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. • Przygotowanie (w tym uzbrajanie) terenów pod nowe inwestycje. • Tworzenie pasów gospodarczych (stref). 3. Inicjowanie i tworzenie zachęt inwestycyjnych oraz instrumentów wsparcia na rzecz inwestorów, np.: <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie w poszukiwaniu obiektów i terenów inwestycyjnych oraz naborze i szkoleniu kadr dla inwestorów. • Budowanie partnerstw (w tym wsparcie dla inicjowania partnerstw publiczno-prywatnych). • Ulgi i zwolnienia z podatku od nieruchomości. • Opracowanie instrumentów wsparcia (np. na rzecz inwestowania w sektor przetwarzania i obrotu oraz inwestycji w przedsiębiorstwa akwakultury). • Uruchamianie programu stypendialnego związanego z relokacją pracowników. 4. Przygotowanie i uaktualnianie oferty inwestycyjnej NOU NORDA (np. w formie strony internetowej połączonej ze stroną PAIIIZ z ewentualnym wykorzystaniem narzędzi do geolokalizacji inwestycji oraz memorandum inwestycyjnego na potrzeby promocji regionalnej), będącej wynikiem poniższych działań <ul style="list-style-type: none"> • Analiza atrakcyjności inwestycyjnej oraz ocena potencjałów rozwojowych NOU NORDA. • Utworzenie bazy ofert nieruchomości oraz komunalnego zasobu gruntów z potencjalnym przeznaczeniem dla inwestorów (z uwzględnieniem terenów

	prywatnych).	
Opis przedsięwzięcia	<p>Inwestycje zewnętrzne stanowią ważny element oddziaływania na sytuację społeczno-gospodarczą regionów. Potrzebne są jednak skuteczne mechanizmy stymulujące zainteresowanie inwestorów zewnętrznych oraz aktywność międzynarodową w sferze branż wiodących.</p> <p>Przedsięwzięcie polega na wzmocnieniu atrakcyjności inwestycyjnej NOU NORDA poprzez stworzenie warunków dla lokowania inwestycji zewnętrznych oraz skutecznego, profesjonalnego systemu komunikacji z potencjalnymi inwestorami.</p>	
Proponowany zakres przestrzenny i lokalizacja	Proponowany Lider i Partnerzy	Okres realizacji
NOU NORDA oraz inni Partnerzy JST	<ul style="list-style-type: none"> Proponowany Lider: Gmina Miasta Gdyni lub Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Partnerzy NOU NORDA deklarujący zainteresowanie przedsięwzięciem, np.: Gmina Miejska Łeba, Gmina Miasta Puck, Gmina Krokowa, Gmina Władysławowo, Gmina Kosakowo, Gmina Szemud (pozostali Partnerzy do uzgodnienia) Inni Partnerzy JST: Gmina Gniewino, Rumia, Wejherowo Invest in Pomerania Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna InvestGDA Podmioty zajmujące się obsługą inwestorów i promocją gospodarczą Instytucje otoczenia biznesu 	<p>2015-2020 (tworzenie warunków i zachęt, okres nie uwzględnia przygotowania terenów pod nowe inwestycje)</p> <p>2016-2020 (aktualizacja oferty, przygotowanie terenów pod nowe inwestycje)</p>
Orientacyjna wartość	Ok. 1.200.000–1.800.000 zł w całym okresie przedsięwzięcia (nie uwzględniono: kosztów przygotowywania terenów pod inwestycje, inwestycji w poprawę infrastruktury z uwagi na ograniczone możliwości oszacowania na tym etapie)	
Możliwe źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Budżety Partnerów PPP, w tym model hybrydowy pozwalający na wykorzystanie środków z funduszy UE (np.: RPO WP 2014-2020 – Priorytet 2: Przedsiębiorstwa – Działanie 2.5: Inwestorzy zewnętrzni – Priorytet inwestycyjny 3.1: Promowanie przedsiębiorczości – priorytet 1.2 RPS RG; Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020, np. Priorytet 4 – Wspieranie obrotu i przetwarzania, cel szczegółowy: zachęcanie do inwestowania w sektor przetwarzania i obrotu) Środki z programu South Baltic (np. oś priorytetowa 4 i 5) 	
Zgodność z dokumentami strategicznymi:		
na szczeblu krajowym i międzynarodowym		na szczeblu regionalnym
<ul style="list-style-type: none"> Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, przyjęta przez Rząd RP dnia 13 lipca 2010 r. (np. w zakresie celu 1 – wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, w zakresie: rozwijania potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich, efektywnego wykorzystania specjalizacji terytorialnej, wsparcia dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych, w tym w szczególności zagranicznych) South Baltic Cross-border Cooperation Programme 2014-2020 (draft): (oś 		<ul style="list-style-type: none"> Projekt Strategii Zrównoważonego Rozwoju NOU NORDA 2020 (cel strategiczny – Kreowanie i wspieranie branż wiodących) Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (cel strategiczny 1: nowoczesna gospodarka, cel operacyjny 1.1. – wysoka efektywność przedsiębiorstw; kierunek działania 1.1.4: pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych)

priorytetowa oś priorytetowa 5 – cel operacyjny 5: tworzenie transgranicznych sieci kooperacji; cel tematyczny TO11 – wspieranie zdolności instytucjonalnych oraz wsparcie na rzecz efektywnej administracji publicznej	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia flagowego	
<ul style="list-style-type: none">• Liczba pozyskanych inwestycji (w tym zagranicznych) w wyniku działań NOU NORDA.• Liczba miejsc pracy utworzonych przez inwestorów zewnętrznych w wyniku otrzymanego wsparcia.• Wartość pozyskanych inwestycji w wyniku działań NOU NORDA.• Wzrost wartości eksportu w firmach objętych działaniami NOU NORDA.	

Źródło: Opracowanie własne.

5.3. Platforma współpracy oraz wspierania przedsiębiorców i zatrudnienia w branżach kluczowych NOU NORDA

Platforma współpracy oraz wspierania przedsiębiorców i zatrudnienia w branżach kluczowych NOU NORDA	
Cel przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie potencjału gospodarczego przez integrację i współpracę branż kluczowych oraz kreatywnych. • Integracja i profesjonalizacja zinstytucjonalizowanego wsparcia przedsiębiorców na obszarze NOU NORDA. • Wzmocnienie kultury przedsiębiorczości oraz kreowania postaw przedsiębiorczych.
Zakres rzeczowy	<p>1. Platforma informacji rynkowej skierowanej do przedsiębiorców z branż wiodących NOU NORDA (Obserwatorium)¹⁶ Przykładowe działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zaprojektowanie i wdrożenie mechanizmu monitorowania potencjałów branż wiodących oraz sektorów kreatywnych na terenie NOU NORDA w celu szybkiego reagowania na zmieniające się procesy gospodarcze i umożliwienia dostosowywania się do potrzeb lokalnych rynku (np. w związku z decyzjami w sprawie elektrowni jądrowej). • Monitorowanie i prognozowanie popytu i podaży na pracę z uwzględnieniem potrzeb pracodawców na terenie NOU NORDA. • Analizy i prognozowanie danych, ze szczególnym uwzględnieniem danych gospodarczych i rynku pracy (z uwagi na możliwości finansowania – podkreślić aspekt turystyki przybrzeżnej). • Monitorowanie, analiza i prognozowanie zapotrzebowania przedsiębiorców (ryunku pracy) na: kierunki kształcenia, kwalifikacje, umiejętności, zawody, usługi doradcze. • Monitoring zawodów deficytowych oraz nadwyżkowych. • Badanie potrzeb firm w zakresie ekspansji eksportowej i inwestycyjnej. <p>2. Wsparcie procesów inkubacji przedsiębiorstw i kreowania postaw przedsiębiorczych Przykładowe działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promowanie postaw przedsiębiorczych w branżach kluczowych (np. akwakultura – w szczególności gospodarstwa karpiove). • Podnoszenie aktywności zawodowej w bezpośrednim obszarze oddziaływania planowanej elektrowni jądrowej* oraz na terenach o niskim potencjale rozwojowym poprzez profesjonalizację i specjalizację narzędzi i projektów adresowanych do konkretnych odbiorców. • Badania kompetencji. • Kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży, promowanie zawodów w sferze branż wiodących oraz wspieranie przedsiębiorców, tj.: <ul style="list-style-type: none"> → zawodowo związanych z morzem, turystyką morską, turystyką paramedyczną oraz przetwarzaniem produktów morskich (rybołówstwo, usługi gastronomiczne), → animatorów turystycznych, przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie turystyki i sportów wodnych, → świadczących usługi w zakresie hotelarstwa i gastronomii,

¹⁶ Por. wnioski z obecny barier rozwojowych województwa pomorskiego [Obszary koncentracji potencjałów..., 2011, s. 9].

	<p>→ świadczących usługi w zakresie przemysłu zdrowia.</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie współpracy między inkubatorami przedsiębiorczości, parkami naukowo-technologicznymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz inkubacji przedsiębiorstw (proponowana współpraca w ramach przedsięwzięcia TriPOLIS). Wypracowanie i propagowanie dobrych praktyk oraz działań usprawniających obsługę przedsiębiorców oraz ułatwiających dostęp do instrumentów wspierania przedsiębiorczości. <p>3. Stworzenie ośrodka doradczo-szkoleniowego na rzecz przedsiębiorców NOU NORDA</p> <p>Przykładowe działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wspieranie organizacji pozarządowych poprzez stwarzanie warunków do aktywnej działalności, podnoszenia profesjonalizmu tych organizacji, działania edukacyjne i poradnictwo. Doradztwo biznesowe w zakresie prawa, księgowości, podatków, finansowania i rozwoju działalności. Szkolenia i usługi doradcze dla przedsiębiorstw branż kluczowych (np. szkolenia dla gospodarstw w celu ich specjalizacji, doradztwo w zakresie dywersyfikacji produkcji i radzenia sobie ze zmieniającymi się warunkami w przetwórstwie rybnym). Szkolenia i warsztaty przedsiębiorców zainteresowanych rozwojem eksportu, zwłaszcza na tzw. nowe rynki zbytu. Szkolenia dla podmiotów działalności turystycznej (w tym tzw. małej gastronomii). <p>4. Stworzenie zintegrowanych sieci współpracy na rzecz wsparcia przedsiębiorców</p> <p>Przykładowe działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Stworzenie sieci wymiany informacji, współpracy i komunikacji między lokalnymi przedsiębiorcami a instytucjami otoczenia biznesu oraz administracją publiczną¹⁷. Tworzenie wspólnej bazy doradców, mentorów, trenerów z dziedzin kluczowych dla przedsiębiorców NOU NORDA oraz budowanie współpracy w zakresie wymiany usług doradczych, organizacji wspólnych przedsięwzięć szkoleniowych. Organizacja spotkań młodych przedsiębiorców na zasadzie grupy wsparcia (por. spotkania <i>Business MasterMind</i>). Prowadzenie „dni otwartych” w różnych zakładach pracy, w których uczestniczyć mogą uczniowie, studenci i zainteresowani mieszkańcy. <p>5. Internacjonalizacja przedsiębiorstw (zgodne z RPS RG)</p> <p>Przykładowe działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zaangażowanie w przedsięwzięcie Pomorski Broker Eksportowy. Inicjowanie działań mających na celu budowanie sieci międzynarodowych kontaktów. Inicjowanie współpracy miast partnerskich w zakresie budowania sieci kontaktów w branżach wiodących na rzecz współpracy przedsiębiorstw. <p>*Przedsięwzięcie warunkowe, którego realizacja jest uzależniona m.in. od decyzji w sprawie elektrowni oraz od dostępności środków finansowych w ramach Kontraktu Terytorialnego Województwa Pomorskiego.</p>
Opis	Przedsięwzięcie ma przyczynić się do tworzenia lepszych warunków rozwoju

¹⁷ Proponuje się wykorzystanie m.in. możliwości wynikających z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (w zakresie zapewnienia dostępu do sieci NGA – szybkiego Internetu o parametrach powyżej 30 MB/sek.).

przedsięwzięcia	i wspierania przedsiębiorczości oraz wzmocnienia funkcjonowania centrów organizacji pozarządowych poprzez usieciwienie, współfinansowanie oraz integrację działań poszczególnych instytucji oraz podnoszenie jakości oferowanych usług.	
Proponowany zakres przestrzenny i lokalizacja	Proponowany Lider i Partnerzy	Okres realizacji
NOU NORDA i Obserwatorzy	<ul style="list-style-type: none"> Partnerzy NOU NORDA Proponowani pozostali Partnerzy: Fundacja Gospodarcza w Gdyni, Gdyńskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Pomorska Specjalne Strefa Ekonomiczna, Klaster Edukacyjny PSSE, Partnerzy społeczno-gospodarczy: np. Pomorski Instytut Naukowy im. Prof. Brunona Synaka, szkoły i instytucje szkoleniowe, inne instytucje 	2015-2020
Orientacyjna wartość	Pkt. 1 (Obserwatorium): ok. 600.000-900.000 zł w całym okresie przedsięwzięcia (100.000 -150.000 zł rocznie). Pkt. 2–5: 2.400.000-4.800.000 zł w całym okresie przedsięwzięcia (przynajmniej 100.000-200.000 zł jedno zadanie/punkt rocznie). Część zadań możliwa jest do realizacji w ramach projektu TriPOLIS (projekt w ramach ZIT, w trakcie uzgadniania).	
Możliwe źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Budżety Partnerów Środki organizacji gospodarczych Środki z funduszy UE (np. RPO WP 2014-2020 – Priorytet 2: Przedsiębiorstwa – Działanie 2.4 – Otoczenie biznesu: Poddziałanie 2.4.1 – Specjalistyczne Usługi Doradcze, Poddziałanie 2.4.2 – Mechanizm ZIT – przedsięwzięcie TriPOLIS, Priorytet 5: Zatrudnienie – Działanie 5.1: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych; Priorytet 8: Konwersja – Działanie 8.1: Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – wsparcie dotacyjne, Działanie 8.3: Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, Działanie 8.4: Wsparcie atrakcyjności walorów dziedzictwa przyrodniczego; Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER 2014-2020): cel 2: Poprawa jakości polityki państwa w obszarze rynku pracy; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014 – 2020) – Działania: Transfer wiedzy i działalność informacyjna – Poddziałanie: Szkolenia zawodowe i nabywanie umiejętności) 	
Zgodność z dokumentami strategicznymi:		
na szczeblu krajowym i międzynarodowym		na szczeblu regionalnym
<ul style="list-style-type: none"> Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020 (Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, przyjęta przez Rząd RP dnia 13 lipca 2010 roku (np. w zakresie celu 1 – wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, 1.2.2 – wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych) Strategia Rozwoju Kraju 2020 (Obszar Strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka) Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki Dynamiczna Polska 2020 Europejska Strategia na rzecz większego wzrostu 		<ul style="list-style-type: none"> Projekt Strategii Zrównoważonego Rozwoju NOU NORDA 2020 (cele strategiczne: 2 – Kreowanie i wspieranie branż wiodących, 6 – reorientacja szkolnictwa zawodowego) Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Zatoki Gdańskiej na lata 2014-2020 Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej – Aktywni Pomorzanie (priorytet 1.2. Fundamenty przedsiębiorczości) Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do 2020 r. (Cel Strategiczny 1: Nowoczesna Gospodarka, Cel operacyjny 1.1: Wysoka efektywność przedsiębiorstw; Cel Strategiczny 2: Aktywni Mieszkańcy, cel operacyjny 2.1.2)

<p>gospodarczego i zatrudnienia w turystyce przybrzeżnej i morskiej, Bruksela 2014 (w zakresie: podnoszenia poziomu wiedzy, przeciwdziałania zmienności popytu)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strategia Europa 2020 (działanie: monitorowanie potrzeb i zjawisk na rynku pracy) • South Baltic Cross-border Cooperation Programme 2014-2020 (draft): Oś priorytetowa 1: Wzmocnienie międzynarodowej aktywności i innowacyjności regionu Południowego Bałtyku, Cel operacyjny: wspieranie konkurencyjności sektora MSP 	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia flagowego	
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób objętych szkoleniami w wyniku realizacji przedsięwzięcia. • Liczba przedsiębiorstw objętych doradztwem w wyniku realizacji przedsięwzięcia. • Liczba nowych rozwiązań usprawniających obsługę przedsiębiorstw. 	

Źródło: Opracowanie własne.

5.4. Wzmocnienie potencjałów rozwojowych branży turystycznej pasa nadmorskiego NOU NORDA

Wzmocnienie potencjałów rozwojowych branży turystycznej pasa nadmorskiego NOU NORDA	
Cel przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> • Usystematyzowanie i rozwój zintegrowanych produktów turystycznych na terenie NOU NORDA (pas nadmorski) w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju gospodarczego regionu poprzez zapewnienie źródeł dochodu społeczności lokalnej. • Wzmocnienie potencjału turystycznego w okresie poza sezonem letnim. • Wzrost ruchu turystycznego na obszarach o niższej atrakcyjności turystycznej poprzez wzmocnienie kompleksowych ofert. • Wyrównywanie różnic w poziomie atrakcyjności turystycznej na rzecz obszarów mniej atrakcyjnych na terenie NOU NORDA.
Zakres rzeczowy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa sieciowych i zintegrowanych produktów turystycznych na terenie NOU NORDA <ul style="list-style-type: none"> • Usystematyzowanie oferty turystycznej na poziomie NOU NORDA (na podstawie inwentaryzacji, systematyzacji i priorytetyzacji oferty turystycznej). • Określenie potrzeb uzupełniania oferty turystycznej¹⁸. • Identyfikacja strategicznych przedsięwzięć i potencjałów rozwojowych oferty turystycznej. • Identyfikacja kluczowych rynków zbytu na usługi turystyczne oferowane przez NOU NORDA (np. kraje docelowe, grupy wiekowe czy zawodowe itp.). • Analizy i prognozowanie danych gospodarczych oraz rynku pracy w sferze turystyki przybrzeżnej. • Budowanie nowych specjalizacji w turystyce z preferencją dla działań przedłużających sezon turystyczny, w szczególności poprzez: <ul style="list-style-type: none"> → atrakcyjne i funkcjonalne zagospodarowanie tras turystycznych (szlaków/tras/atrakcji/tożsamości turystycznych) z uwzględnieniem aspektów transportowych, w tym planowanych szlaków wodnych i ścieżek rowerowych, → rozwój szeroko rozumianej turystyki biznesowej (np. wyjazdy integracyjne, rozrywka korporacyjna, wyjazdy motywacyjne, turystyka kongresowa). • Kreowanie nowych produktów turystycznych na obszarach o niższej atrakcyjności turystycznej (np. budowa ogrodu botanicznego, arboretum). • Stymulowanie rozwoju kultury regionalnej przez np. Konkurs Stypendialny adresowany do młodych twórców. • Pakietyzacja i sieciowanie usług i ofert turystycznych w celu rozszerzenia ruchu turystycznego poza miejsca najwyższej dotychczasowej aktywności turystycznej (aktywizacja obszarów ekstensywnie użytkowanych turystycznie). 2. Łączenie i rozwijanie atrakcji rybackich oraz turystyki wodnej (w szczególności żeglarstwa) <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój produktów turystyki żeglarskiej obejmujących np. małe porty morskie, mariny oraz tworzenie warunków do rozwijania przedsiębiorczości związanej z turystyką żeglarską (wypożyczalnie sprzętu, naprawa i serwis sprzętu, noclegi, infrastruktura). • Rozwijanie kultury żeglarskiej przez szkolenia: żeglarskie, motorowodne, ratownicze.

¹⁸ Por. RPS AKT, s. 34.

	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie i wzbogacenie na potrzeby obszaru NOU NORDA kulturowego szlaku rybackiego. Utworzenie oferty aktywności związanych z morzem: wędkowanie morskie, windsurfing, kitesurfing, nurkowanie, żeglarstwo. <p>3. Integracja i współpraca w branży turystycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> Integracja branży turystycznej oraz stworzenie modeli współpracy w zakresie istniejących ofert turystycznych oraz ich zarządzania. Działania w zakresie rozwiązań infrastrukturalnych umożliwiające wprowadzanie całorocznej, sieciowej oferty turystycznej. Międzynarodowa współpraca na rzecz produktów/rozwiązań ekologicznych („green growth”) w turystyce: <ul style="list-style-type: none"> → Promowanie dobrych praktyk współpracy jednostek NOU NORDA, Partnerów zagranicznych, a także mieszkańców oraz innych interesariuszy m.in. na rzecz: rozwiązań ekologicznych („green growth”), wsparcia działalności związanej z morzem („blue growth”), „cold water tourism” (w oparciu o UE Blue Growth Strategy)¹⁹. → Priorytetyzacja problemów i interesów wspólnych, które będą rozwiązywane w ramach międzynarodowej współpracy. → Zaangażowanie lokalnych partnerów w aktywność transgraniczną. → Transgraniczny transfer wiedzy i wymiany doświadczeń dla lokalnych wyzwań w wykorzystaniu szkoleń, <i>case-study</i>, <i>workshops</i>. → Mianowania Honorowych Ambasadorów NOU NORDA na wybranych rynkach (odpowiedzialnych za promocję, działania <i>Public Relations</i>, <i>lobbying</i>). 	
<p>Opis przedsięwzięcia</p>	<p>Przedsięwzięcie polegające na utworzeniu zintegrowanego systemu wspólnej oferty turystycznej oraz aktywnego uprawiania sportu na obszarze NORDA w celu wypracowania wartości dodanej w postaci nowych elementów i powiązań w ofercie turystycznej, których ważnym celem jest wydłużenia sezonu turystycznego. Przedsięwzięcie stanowi konkretyzację działań związanych z budowaniem wizerunku i marki turystycznej NOU NORDA.</p>	
<p>Proponowany zakres przestrzenny i lokalizacja</p>	<p>Proponowany Lider i Partnerzy</p>	<p>Okres realizacji</p>
<p>NOU NORDA oraz kraje programu South Baltic w przypadku nawiązywania partnerstw</p>	<ul style="list-style-type: none"> Proponowany Lider: Gmina Miasta Gdyni Partnerzy NOU NORDA deklarujący zainteresowanie przedsięwzięciem: Gmina Miejska Łeba, Gmina Władysławowo, Gmina Kosakowo, Gmina Miasta Puck, Gmina Kosakowo, Gmina Wicko, Krokowskie Centrum Kultury (pozostali Partnerzy do uzgodnienia) Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna Urząd Marszałkowski (Departament Turystyki i Promocji) Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna Instytucje zaangażowane w ochronę środowiska, np. Instytut Morski w Gdyni, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska Urząd Morski Parki Narodowe Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych Pomorski Klaster Żeglarski Lokalne Grupy Działania oraz Lokalne Grupy Rybackie (np. Stowarzyszenie Północnokaszubska Lokalna Grupa 	<p>2015–2020</p>

¹⁹ Proponowani Partnerzy w ramach Cold Water Tourism: Niemcy, Dania, Szkocja, Walia. Do rozważenia współpraca z Danish Centre for Coastal Tourism.

	<p>Rybacka, Lokalna Grupa Działania „Bursztynowy Pasaż”, Lokalna Grupa Działania „Małe Morze”) Pomorski Klaster Żeglarski Instytucje kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> • Partnerzy zagraniczni w ramach <i>South Baltic</i> • Organizacje pozarządowe • Lokalni interesariusze 	
Orientacyjna wartość	Ok. 1.000.000–1.500.000 zł rocznie (bez inwestycji w infrastrukturę)	
Możliwe źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Budżety Partnerów • Środki związków i stowarzyszeń lokalnych • Instrument RLKS dla LGD oraz LGR (w oparciu o różne fundusze UE) • Ministerstwo Sportu i Turystyki • Środki z funduszy UE (np. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; Horyzont 2020; Program ramowy COSME na lata 2014-2020 na rzecz zwiększenia popytu w turystyce poza sezonem; RPO WP 2014-2020 – Priorytet 11: Środowisko – Działanie 11.4: Ochrona różnorodności biologicznej; Kreatywna Europa 2014-2020; Działanie LEADER w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – PROW 2014-2020 - Działanie: Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich w ramach PROW 2014-2020; Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) na rzecz polityki morskiej i rybołówstwa 2014-2020) • Środki z programu <i>South Baltic</i> (np. oś priorytetowa 4) • Program Europa Środkowa (np. oś priorytetowa 1 – Rozwój innowacji i wiedzy, Cel 1.2 – Poprawa umiejętności (kwalifikacji) i kompetencji przedsiębiorczych w celu przyspieszenia gospodarczych i społecznych innowacji). • Inne środki publiczne • Środki prywatne 	
Zgodność z dokumentami strategicznymi:		
na szczeblu krajowym i międzynarodowym		na szczeblu regionalnym
<ul style="list-style-type: none"> • Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, przyjęta przez Rząd RP dnia 13 lipca 2010 roku (np. 1.2.2 – wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych, 1.2.3 – rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich, 1.2.4 – efektywne wykorzystanie w procesach rozwojowych potencjału specjalizacji regionalnej, 1.3.6 – wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego) • Europejska Strategia na rzecz większego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w turystyce przybrzeżnej i morskiej, Bruksela 2014 (w zakresie: podnoszenia poziomu wiedzy, przeciwdziałania zmienności popytu) • <i>South Baltic Cross-border Cooperation Programme 2014-2020(draft)</i>: (oś priorytetowa 2: cel operacyjny 2.1. Wsparcie transformacji dziedzictwa naturalnego i kulturowego regionu Południowego Bałtyku w destynacje turystyczne) 		<ul style="list-style-type: none"> • Projekt Strategii Zrównoważonego Rozwoju NOU NORDA 2020 (cele strategiczne: 2 – Kreowanie i wspieranie branż wiodących, 4 – Rozwój związanej z morzem gospodarki turystycznej) • RPS AKT (cel główny: Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna; 2. Budowanie całorocznej, kompleksowej oferty - 2.2 Kreowanie ofert czasu wolnego). • Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (cel strategiczny 1: nowoczesna gospodarka, cel operacyjny 1.3: Unikatowa ofert turystyczna i kulturalna)

<ul style="list-style-type: none"> • Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego – oś priorytetowa Turystyka: wsparcie spójności przez turystykę • Europejska Strategia na rzecz większego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w turystyce przybrzeżnej i morskiej, Bruksela 2014 	
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia flagowego	
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych lub zmodyfikowanych produktów/usług turystycznych objętych wsparciem. • Liczba osób odwiedzających obiekty poddane rewaloryzacji lub adaptacji. • Liczba nowych pakietów i produktów turystycznych. • Długość nowo zagospodarowanych szlaków. • Liczba transgranicznych aktywności. • Liczba turystów korzystających z noclegów poza sezonem turystycznym. 	

Źródło: Opracowanie własne.

5.5. Wsparcie rozwoju przemysłu zdrowia na terenie NOU NORDA

Wsparcie rozwoju przemysłu zdrowia na terenie NOU NORDA		
Cel przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie potencjału rozwojowego NOU NORDA poprzez wykreowanie nowoczesnej specjalizacji turystycznej (turystyka zdrowia i medyczna) przedłużającej sezon turystyczny (rozwój całorocznej infrastruktury o charakterze uzdrowiskowym, <i>wellness&spa</i> oraz sportowo-rekreacyjnej). Niwelowanie różnic w poziomie atrakcyjności turystycznej na rzecz obszarów mniej atrakcyjnych na terenie NOU NORDA. Wsparcie rozwoju „przemysłu zdrowia”, stanowiącego potencjał rozwojowy NOU NORDA oraz uzupełnienie turystycznej aktywności regionu. 	
Zakres rzeczowy	<ol style="list-style-type: none"> Identyfikacja na obszarze NORDA usługodawców oraz obiektów świadczących usługi związane ze zdrowiem w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> → medycyny estetycznej, → stomatologii, → rehabilitacji, → leczenia otyłości, → zabiegów odnowy biologicznej, kosmetycznych, → lecznictwa uzdrowiskowego oraz okołouzdrawiskowego. Pakietyzacja usług w celu dywersyfikacji ruchu turystycznego poza dominujące obecnie ośrodki <ul style="list-style-type: none"> Wymiana krajowych i zagranicznych doświadczeń w ramach wizyt studyjnych i transfer wiedzy z zakresu pakietyzacji oferty zdrowotnej i medycznej. Platforma nawiązywania współpracy przedsiębiorstw z branży w celu wypracowywania potencjałów rozwojowych NOU NORDA (np. w ramach organizowanych spotkań typu <i>business mixer</i> w ramach konferencji branżowych wspieranych przez Partnerów NOU NORDA – np. w ramach SANUS POLSKA – NORDA północny biegun zdrowia). Kreowanie miejsc pracy w obszarze „przemysłu zdrowia” i podnoszenie kompetencji zatrudnionych w branży. Skuteczne działania naprawcze w zakresie rozwiązań infrastrukturalnych (w tym likwidacja barier architektonicznych) umożliwiające wprowadzanie całorocznej, sieciowej oferty turystycznej w zakresie przemysłu zdrowia. 	
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie polegające na tworzeniu kompleksowej oferty, w tym budowie niezbędnej infrastruktury w zakresie „przemysłu zdrowia” (m.in.: usług spa, balneologicznych, uzdrowiskowych), wykorzystując lokalne potencjały Partnerów.	
Proponowany zakres przestrzenny i lokalizacja	Proponowany Lider i Partnerzy	Okres realizacji
NOU NORDA	<ul style="list-style-type: none"> Partnerzy Projektu pn. „NORDA Północny Biegun Wzrostu” Instytucje rekomendowane przez Partnerów przedsięwzięcia (np. z ramienia Gminy Miasta Puck: Nadmorski Dom Seniora w Pucku, Puckie Centrum Medyczne, FRKF Sporthotel, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pucku) Bałtycki Klaster Turystyki Zdrowia - Pomorska Dolina Medyczna Organizacje pozarządowe (np. organizacje turystyczne - Pomorskie Stowarzyszenie Turystyki Medycznej, Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna) Dom opieki w Dębogórze i Suchym Dworze- ewentualne współpraca 	2015-2020

Orientacyjna wartość	Pkt. 1: ok. 100.000 zł jednorazowo (2015). Pozostałe działania (Pkt. 2–4) - koszty roczne ok. 150.000-300.000 zł (bez uwzględnienia kosztów pkt. 5).	
Możliwe źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Budżety Partnerów • Środki związków i stowarzyszeń lokalnych, w tym LGD oraz LGR • Ministerstwo Sportu i Turystyki • Środki z funduszy UE (np. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; Horyzont 2020; Program ramowy COSME na lata 2014-2020 na rzecz zwiększenia popytu w turystyce poza sezonem; RPO WP 2014-2020; Kreatywna Europa 2014-2020; Działanie LEADER w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – PROW 2014-2020 – Działanie: Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich w ramach PROW 2014-2020; Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) na rzecz polityki morskiej i rybołówstwa 2014-2020) • Środki z programu South Baltic (np. oś priorytetowa 4) • Inne środki publiczne • Środki prywatne 	
Zgodność z dokumentami strategicznymi:		
na szczeblu krajowym i międzynarodowym		na szczeblu regionalnym
<ul style="list-style-type: none"> • Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, przyjęta przez Rząd RP dnia 13 lipca 2010 roku (np. w zakresie zwiększenia spójności terytorialnej, skoncentrowania interwencji na wybranych obszarach tematycznych i przestrzennych) • Europejska Strategia na rzecz większego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w turystyce przybrzeżnej i morskiej, Bruksela 2014 		<ul style="list-style-type: none"> • Projekt Strategii Zrównoważonego Rozwoju NOU NORDA 2020 (cel strategiczny 4: Rozwój związanej z morzem gospodarki turystycznej) • Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego • RPS AKT – 2. Budowanie całorocznej, kompleksowej oferty - 2.2 Kreowanie ofert czasu wolnego
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia flagowego		
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych ofert „przemysłu zdrowia”. • Liczba osób objętych działaniami na rzecz podnoszenia kompetencji. • Liczba nowych projektów na rzecz rozwoju „przemysłu zdrowia”. 		

Źródło: Opracowanie własne.

5.6. Rozwój potencjału rolnego, spożywczego i przetwórstwa lokalnego NOU NORDA

Rozwój potencjału rolnego, spożywczego i przetwórstwa lokalnego NOU NORDA	
Cel przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie efektywnych praktyk rolniczych, ze szczególnym uwzględnieniem upraw ekologicznych. • Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi (np. leśnymi). • Wsparcie rybołówstwa. • Rozwój przetwórstwa lokalnego. • Animacja rynków sprzedaży produktów pochodzących z lokalnych przetwórní, upraw producentów rolnych (w szczególności ekologicznych) oraz producentów/wytwórców produktów lokalnych.
Zakres rzeczowy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie rozwoju potencjału rolnego (w szczególności upraw ekologicznych) <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie systemu zachęt i preferencji dla gospodarstw produkujących i przetwarzających zdrową żywność. • Budowanie sieci firm wspomagających gospodarstwa rolne. • Wsparcie finansowe, szkoleniowe i doradcze dla gospodarstw rolnych w celu ich specjalizacji (np. w produkcji ziemniaka, truskawki, usług agroturystycznych, gastronomi kaszubskiej). • Popularyzacja wiedzy na temat kreowania i wspierania rozwoju produktów lokalnych (popularyzacja) wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi²⁰. 2. Wsparcie współpracy na rzecz przetwórstwa <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego surowców rolnych, leśnych oraz morskich, tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom (przetwarzanie surowców od lokalnych producentów, rozszerzanie oferty przetwarzanych surowców oraz przetwarzanie produktów sprowadzanych spoza Polski). • Sieciowanie inicjatyw i koordynacja współpracy grup producentów i organizacji producentów rolnych (z udziałem np. Ośrodków Doradztwa Rolniczego, Lokalnych Grup Działania). • Inicjowanie i wspieranie międzybranżowej współpracy organizacji producentów ryb z przetwórcami²¹. 3. Współpraca na rzecz rozwiązań ekologicznych („green growth”), wsparcia gospodarki związanej z morzem i innowacji <ul style="list-style-type: none"> • Promowanie dobrych praktyk współpracy jednostek NOU NORDA, Partnerów zagranicznych, a także mieszkańców oraz innych interesariuszy na rzecz rozwiązań ekologicznych („green growth”, „blue growth”). • Budowanie silnych sieci współpracy partnerów, organizacji i instytucji w regionie Południowego Bałtyku z udziałem Partnerów zagranicznych. • Zwiększenie transgranicznej aktywności i współpracy w zakresie upraw i przetwórstwa ekologicznego. • Transgraniczny transfer wiedzy i wymiany doświadczeń dla lokalnych wyzwań z wykorzystaniem szkoleń, case-study, workshops. 4. Wsparcie obrotu i rynków zbytu dla produktów rolnych, naturalnych, przetwórstwa lokalnego <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie systemu wymiany informacji: lokalnych producentów rolnych (np. ekologicznych), przetwórní rolno-spożywczych (np. przetwórní

²⁰ Województwo Pomorskie ma zarejestrowanych 158 produktów lokalnych, co daje 2. miejsce w Polsce.

²¹ Por. Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014–2020.

	<p>ekologicznych) oraz danych nt. przetwórstwa zasobów naturalnych (np. zasobów akwakultury).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie kanałów zbytu produktów (np. poprzez lokalne targowiska, jarmarki). • Wzmocnienie dotychczasowych kanałów dystrybucji lokalnych produktów, tj. zakup: bezpośredni od rolników i przetwórców (najczęściej z gospodarstw, na targowiskach etc.), w sklepach specjalistycznych, w supermarketach i hipermarketach oraz w sklepach delikatesowych. 	
Opis przedsięwzięcia	<p>Przedsięwzięcie polega na rozwoju rolnictwa, w szczególności ekologicznego oraz rynku żywności ekologicznej poprzez rozwój i powstawanie nowych gospodarstw ekologicznych oraz lokalnych przetwórci ekologicznych.</p> <p>Uzasadnienie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rosnący popyt na produkty ekologiczne (tzw. zdrowa żywność) na rynkach UE. • Słabo rozwinięty rynek przetwórci ekologicznych w Polsce w porównaniu do innych krajów UE. • Niewykorzystane zasoby gruntowe. • Niewykorzystane możliwości wynikające z rozdrobnienia gospodarstw rolnych oraz tradycji tzw. produkcji na użytek własny. • Wola wsparcia przez władze lokalne. 	
Proponowany zakres przestrzenny i lokalizacja	Proponowany Lider i Partnerzy	Okres realizacji
NOU NORDA	<ul style="list-style-type: none"> • Partnerzy NORDA deklarujący zainteresowanie przedsięwzięciem: Gmina Gdynia, Gmina Władysławowo, Gmina Puck, Gmina Miasta Hel, Gmina Kosakowo, Gmina Choczewo, Gmina Cewice, Gmina Łęczyce, Gmina Szemud, Gmina Luzino (pozostali Partnerzy do uzgodnienia) • Inni proponowani Partnerzy: partnerzy zagraniczni South Baltic, instytucje zaangażowane w ochronę środowiska, np. Instytut Morski w Gdyni, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, podmioty ekonomii społecznej (w zależności od źródeł finansowania), Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku, Stowarzyszenie Północnokaszubska Lokalna Grupa Rybacka oraz inne Lokalne Grupy Działania i Rybackie, lokalni interesariusze 	2015-2020
Orientacyjna wartość	Ok. 800.000-1.000.000 zł rocznie (bez kosztów inwestycji „twardych”, w tym w infrastrukturę)	
Możliwe źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Budżety Partnerów • Środki z funduszy UE (np.: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – cel: Europejska współpraca terytorialna; Europejski Fundusz Morski; Działanie LEADER w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – PROW 2014-2020, Działania: Tworzenie grup i organizacji producentów, Transfer wiedzy i działalność informacyjna, Rolnictwo ekologiczne; Europejski Fundusz na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) – np. wspomaganie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych, Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 – np. Priorytet 1: Wspieranie akwakultury zrównoważonej środowiskowo, zasobooszczędnej, innowacyjnej, konkurencyjne i opartej na wiedzy, Priorytet 4: Wspieranie obrotu i przetwarzania; Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój – PO WER 2014-2020 – Oś I: Osoby młode na rynku pracy, Oś IV – Innowacje społeczne i 	

	współpraca ponadnarodowa) <ul style="list-style-type: none"> • Budżety LGD, LGR • Środki z programu South Baltic
Zgodność z dokumentami strategicznymi:	
na szczeblu krajowym i międzynarodowym	na szczeblu regionalnym
<ul style="list-style-type: none"> • Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020” (Cel 4: Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego) • Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2014-2020 • Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011 (Dz. Urz. UE L 149 z 20.05.2014) • Wspólna Polityka Rolna do 2020 r. (np. I filar) • Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, przyjęta przez Rząd RP dnia 13 lipca 2010 r. (np. w zakresie celu 3 (3.2 – poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie regionalne, 3.4 – wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej) • Strategia Rozwoju Kraju 2020 (poprawa jakości żywności) • EU Strategy for the Baltic Sea Region (priorytet 1 – w zakresie zrównoważonego rolnictwa) • South Baltic Cross-border Cooperation Programme 2014-2020 (draft): (oś priorytetowa 4 – cel operacyjny 4: wzrost udziału zatrudnienia w “zielonym” i “niebieskim” sektorze ekonomii; oś priorytetowa 5 – cel operacyjny 5: tworzenie transgranicznych sieci kooperacji; cel tematyczny TO11 – wspieranie zdolności instytucjonalnych oraz wsparcie na rzecz efektywnej administracji publicznej) • Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego – oś priorytetowa Rolnictwo: wsparcie zrównoważonego wzrostu rolnictwa, leśnictwa oraz rybołówstwa • Europe 2020 Strategy 	<ul style="list-style-type: none"> • RPS EiŚ (Priorytet 3.3: Kształtowanie świadomości i postaw społecznych, wykorzystanie aktywności i dialogu w ochronie środowiska, Działanie 3.3.1 – Zwiększenie świadomości na rzecz zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania zmianom klimatu, w tym budowa sieci dialogu) • Projekt Strategii Zrównoważonego Rozwoju NOU NORDA 2020 (cel strategiczny 2 – Kreowanie i wspieranie branż wiodących, 5 – Kształtowanie potencjału agroturystycznego i rolno-spożywczego)
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia flagowego	
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby certyfikowanych przetwórci rolno-spożywczych, w tym ekologicznych. • Wzrost liczby gospodarstw ekologicznych. • Liczba inicjatyw organizacji rynków zbytu. • Liczba transgranicznych aktywności. • Liczba wspólnych przedsięwzięć i event’ów, w które zaangażowani są Partnerzy NOU NORDA. 	

Źródło: Opracowanie własne.

5.7. Wsparcie kształcenia i edukacji na rzecz rozwoju NOU NORDA

Wsparcie kształcenia i edukacji na rzecz rozwoju NOU NORDA	
Cel przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja zawodowa prowadząca do wzrostu zatrudnienia na terenie NOU NORDA. • Wspieranie rozwoju zawodowego i wyboru ścieżki zawodowej mieszkańców terenów Partnerów. • Upowszechnienie i rozwój praktyk zawodowych i staży na szczeblu ponadgimnazjalnym i wyższym. • Wprowadzanie idei uczenia się przez całe życie ze szczególnym uwzględnieniem nauki od najmłodszych lat życia, w celu budowy lokalnej społeczności wpływającej na rozwój gospodarczy regionu i przyciągnięcie potencjalnych inwestorów.
Zakres rzeczowy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doradztwo zawodowe i tworzenie indywidualnych planów działania dla osób biernych zawodowo na terenie NOU NORDA <ul style="list-style-type: none"> • Centrum badania kompetencji dla osób poszukujących zatrudnienia. • Świadczenie usług doradztwa zawodowego na rzecz uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Obszaru Funkcjonalnego, które nie posiadają własnego doradcy zawodowego, w tym pomoc w wyborze zawodu, <i>coaching</i> i <i>mentoring</i> zawodowy. • Rozwój kwalifikacji doradców zawodowych i coach'ów. • Inne działania zmierzające do rozwoju doradztwa zawodowego na obszarze funkcjonalnym. 2. Rozwój kapitału ludzkiego przez całonocne poradnictwo zawodowe (kariery) oraz wspieranie kompetencji pracowników <ul style="list-style-type: none"> • Diagnoza kompetencji i potencjału zawodowego osób zagrożonych bezrobociem oraz pracujących w branżach sezonowych i narażonych na wahania koniunkturalne (np. branża turystyczna, gastronomiczna). • Całonocne poradnictwo kariery (realizowane w formie indywidualnej oraz zajęć grupowych) oraz pomoc w wyborze zawodu zgodnego z posiadanymi predyspozycjami. • Szkolenia i wsparcie kształcenia zawodów branż kluczowych tj. związanych z: morzem (np. rybak, szkutnik, mechanik silnikowy), turystyką morską oraz przetwarzaniem produktów morskich, w sferze turystyki, sportów wodnych (np. żeglarstwa), hotelarstwa i gastronomii, przemysłu zdrowia. • Kursy, szkolenia i doradztwo specjalistyczne dla dorosłych umożliwiające podniesienie kompetencji oraz uzyskanie nowych kwalifikacji. • Wsparcie osób powyżej 50 roku życia (50+) poprzez np. szkolenia komputerowe i doradztwo, z wykorzystaniem metod i narzędzi wypracowanych w ramach projektów innowacyjnych realizowanych w ramach Partnerstwa. 3. Wsparcie organizacji praktyk i staży zawodowych <ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie informacji zawodoznawczych w różnorodnych formach (np.: strony www, animacje, filmy, aplikacje komputerowe, materiały drukowane). • Opracowywanie i aktualizowanie zbiorów informacji i materiałów zawodoznawczych (np.: informacje o zawodach, ścieżki kształcenia). • Wycieczki zawodoznawcze i inne formy zapoznawania uczniów z rynkiem pracy. • Tematyczne warsztaty rozwoju zawodowego i osobistego (np. w zakresie tzw. umiejętności miękkich). • Organizacja wydarzeń związanych z rozwojem zawodowym, wyborem ścieżki kariery oraz poznaniem lokalnego rynku pracy.

	<ul style="list-style-type: none"> • Finansowe wsparcie praktyk i staży zawodowych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. • Organizacja praktyk zawodowych i staży dla nauczycieli szkolnictwa zawodowego w przedsiębiorstwach na terenie NOU NORDA. 						
Opis przedsięwzięcia	<p>Przedsięwzięcie polega na wprowadzeniu skutecznych mechanizmów wspierających rozwój kapitału ludzkiego NOU NORDA.</p> <p>Z zaproponowanego koszyka projektów w ramach przedsięwzięcia proponuje się działania w zakresie np.: kierunkowej aktywizacji zawodowej, rozwoju kompetencji kluczowych wśród osób młodych (studenci, absolwenci) wchodzących na rynek pracy, całonocnego poradnictwa kariery, wsparcie osób 50+.</p> <p>Wybór ścieżki zawodowej determinuje często rozwój kariery. Dlatego też niezwykle istotne jest, by uczniowie podejmowali tę decyzję świadomie. Proponowane przedsięwzięcia z zakresu doradztwa zawodowego umożliwią wybór zawodu zgodnego z predyspozycjami, ale również z uwzględnieniem potencjałów rozwojowych NOU NORDA.</p> <p>Działanie w zakresie podniesienia bądź zmiany kwalifikacji wesprze osoby dorosłe, dając szansę rozwoju zawodowego oraz aktualizacji swoich umiejętności zgodnie z potrzebami pracodawców NOU NORDA.</p>						
Proponowany zakres przestrzenny i lokalizacja	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Proponowany zakres przestrzenny i lokalizacja</th> <th>Proponowany Lider i Partnerzy</th> <th>Okres realizacji</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Powiaty, na terenie których znajduje się Dolina Logistyczna, NOU NORDA oraz gminy będące „obserwatorami” projektu</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Gminy i powiaty obszaru funkcjonalnego NOU NORDA • Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna - Klaster edukacyjny PSSE • Kluczowi pracodawcy NOU NORDA (np. powołana Rada Przedsiębiorców) • Fundacja Gospodarcza w Gdyni • Gminy obszaru funkcjonalnego Doliny Logistycznej • Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w powiatach właściwych dla Doliny Logistycznej i NOU NORDA • Powiatowe Urzędy Pracy </td> <td>2016-2020</td> </tr> </tbody> </table>	Proponowany zakres przestrzenny i lokalizacja	Proponowany Lider i Partnerzy	Okres realizacji	Powiaty, na terenie których znajduje się Dolina Logistyczna, NOU NORDA oraz gminy będące „obserwatorami” projektu	<ul style="list-style-type: none"> • Gminy i powiaty obszaru funkcjonalnego NOU NORDA • Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna - Klaster edukacyjny PSSE • Kluczowi pracodawcy NOU NORDA (np. powołana Rada Przedsiębiorców) • Fundacja Gospodarcza w Gdyni • Gminy obszaru funkcjonalnego Doliny Logistycznej • Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w powiatach właściwych dla Doliny Logistycznej i NOU NORDA • Powiatowe Urzędy Pracy 	2016-2020
Proponowany zakres przestrzenny i lokalizacja	Proponowany Lider i Partnerzy	Okres realizacji					
Powiaty, na terenie których znajduje się Dolina Logistyczna, NOU NORDA oraz gminy będące „obserwatorami” projektu	<ul style="list-style-type: none"> • Gminy i powiaty obszaru funkcjonalnego NOU NORDA • Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna - Klaster edukacyjny PSSE • Kluczowi pracodawcy NOU NORDA (np. powołana Rada Przedsiębiorców) • Fundacja Gospodarcza w Gdyni • Gminy obszaru funkcjonalnego Doliny Logistycznej • Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w powiatach właściwych dla Doliny Logistycznej i NOU NORDA • Powiatowe Urzędy Pracy 	2016-2020					
Orientacyjna wartość	<p>Co najmniej 1.000.000 zł rocznie.</p> <p>Część zadań możliwa jest do realizacji w ramach projektu Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia na terenie OMT (projekt w ramach ZIT, w trakcie uzgadniania).</p>						
Możliwe źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Budżety Partnerów • Środki z funduszy EU (np. RPO Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020 – Priorytet 3: Edukacja – Działanie 3.3: Edukacja zawodowa, Priorytet 4: Kształcenie zawodowe; Europejski Fundusz Społeczny; oś priorytetowa 5. Zatrudnienie; PO Wiedza Edukacja Rozwój – Oś 2: Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014–2020) – Działania: Transfer wiedzy i działalność informacyjna, Poddziałanie: Szkolenia zawodowe i nabywanie umiejętności) • Instrument RLKS dla LGD oraz LGR (w oparciu o różne fundusze UE) • Środki z programu <i>South Baltic</i> (np. oś priorytetowa 4) 						
Zgodność z dokumentami strategicznymi:							
na szczeblu krajowym i międzynarodowym	na szczeblu regionalnym						
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa” na lata 2012–2020 r.</i> (Cel 	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt Strategii Zrównoważonego Rozwoju obszaru funkcjonalnego NOU NORDA 						

<p>1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2050 Wizja Zrównoważonego Rozwoju Dla Polskiego Biznesu (5.2. Kapitał Ludzki) • Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia kraju (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji) • Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki Dynamiczna Polska 2020 (Cel 2: Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy) • Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (cel piąty) • Strategia Rozwoju Kraju 2020 (Cel II.4 Rozwój Kapitału Ludzkiego) • Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, przyjęta przez Rząd RP dnia 13 lipca 2010 r. (np. ramach celu 1 – wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, w zakresie: rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego) 	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt Strategii Zrównoważonego Rozwoju obszaru funkcjonalnego Doliny Logistycznej • Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Zatoki Gdańskiej na lata 2014-2020 (Oś priorytetowa 4. Edukacja zawodowa; Oś priorytetowa 5. Zatrudnienie) • Regionalny Program Strategiczny w zakresie Rozwoju Gospodarczego Pomorski Port Kreatywności (Priorytet 2.2. Dopasowanie profilu kształcenia do potrzeb rynku pracy, 2.2.2. Rozwój subregionalnych ośrodków kształcenia zawodowego) • Kontrakt terytorialny województwa pomorskiego
Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia flagowego	
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba uczniów uczestniczących w działaniach związanych z zapoznawaniem ich z rynkiem pracy (w podziale na działania). • Liczba uczniów biorących udział w finansowanych w ramach przedsięwzięcia praktykach zawodowych. • Liczba osób objętych całodzielnym poradnictwem zawodowym. 	

Źródło: Opracowanie własne.

Rekomendowane propozycje programów w zakresie kształcenia, w których mogą uczestniczyć szkoły na terenie powiatów NOU NORDA przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Propozycje programów edukacji zawodowej, z których mogłyby skorzystać szkoły zawodowe działające na obszarze NOU NORDA

Obszar problemowy	Nazwa programu	Informacje
Szkolenia zawodowe	ERASMUS+ <i>Kształcenie i szkolenia zawodowe – Akcja 2 Współpraca na rzecz innowacji i dobrych praktyk</i>	Wsparcie instytucji edukacyjnych z pozostałymi interesariuszami kształcenia i szkolenia zawodowego. Celem jest poprawa jakości edukacji zawodowej w świetle potrzeb rynku pracy. Beneficjenci: partnerstwa instytucji kształcenia, partnerów społecznych, organizacji pozarządowych, izb rzemieślniczych, władz lokalnych i regionalnych. http://erasmusplus.org.pl/ Okres aplikowania: 2014-2020
Praktyki zawodowe	ERASMUS+ <i>Kształcenie i szkolenia zawodowe – Akcja 1 Mobilność edukacyjna</i>	Praktyki dla uczniów, absolwentów szkół zawodowych i technicznych. Praktyki i szkolenia dla nauczycieli. http://erasmusplus.org.pl/ Okres aplikowania: 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne.

6. POTENCJAŁ ROZWOJOWY KLUCZOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Efektem realizacji *Programu* powinno być również powstawanie nowych i trwałych miejsc pracy w sektorach gospodarki o największym potencjale rozwojowym oraz przeciwdziałanie marginalizacji.

Program Operacyjny, przez zaproponowany portfel przedsięwzięć, umożliwia:

- rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej.
- wzrost poziomu zatrudnienia,
- wzrost dobrobytu mieszkańców.

Do oceny potencjałów rozwojowych kluczowych przedsięwzięć przyjęto, iż największe znaczenie mają przedsięwzięcia bezpośrednio wpływające na rozwój przedsiębiorstw i przedsiębiorczości lokalnej oraz wsparcie zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego.

Do wskazania potencjałów rozwojowych kluczowych przedsięwzięć z perspektywy Partnerów NOU NORDA wykorzystano wnioski z prac zespołów merytorycznych, badania własne *Desk Research*, badania w ramach projektu Strategii NOU NORDA oraz wnioski z opracowań nt. potencjałów i barier rozwojowych w regionie województwa pomorskiego.

Najważniejsze potencjały rozwojowe z uwzględnieniem poszczególnych Partnerów oraz Obserwatorów przedstawiono w Tabeli 2.

Tabela 2 Potencjał rozwojowy kluczowych przedsięwzięć

Przedsięwzięcie	m. Gdynia	g. Kosakowo	m. Puck	g. Puck	g. Władystawowo	m. Jastarnia	m. Hel	g. Krokowa	g. Choczewo	m. Łeba	g. Wicko	g. Cewice	m. Lębork	g. Liniewo,	g. Luzino	g. Łęczyce	g. Szemud	g. Gniewino
Tworzenie warunków do inwestowania - procesy suburbanizacji - dostęp do usług publicznych - wzmocnienie oferty oraz zachęt inwestycyjnych	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X		X			X	X	X
Platforma współpracy oraz wspierania przedsiębiorców i zatrudnienia w branżach kluczowych NOU NORDA - potencjał gospodarczy (pozarolniczy) - rozwój małej przedsiębiorczości - potencjał działalności gospodarczych (na 1000 mieszk.) - oddziaływanie impulsów rozwoju aglomeracji	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X		X					
Wzmocnienie potencjałów rozwojowych branży turystycznej pasa nadmorskiego NOU NORDA: - wysoki potencjał kulturowo-przyrodniczy - rozwój turystyki krajobrazowej, szlaków - gotowość wykorzystania potencjału turystycznego - potencjał noclegowy na 1000 mieszkańców - wzrost potencjału „atrakcji miejsc” i szlaków - potencjał morski, w tym żeglarski	X	X		X		X	X		X	X	X	X		X	X	X	X	X
Rozwój przemysłu zdrowia na terenie NOU NORDA	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X								X

Rozwój potencjału rolno-spożywczego i przetwórstwa lokalnego																			
- potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej			X		X				X		X	X	X						X
- potencjał przetwórstwa											X	X	X						
- przetwórstwo i potencjał rolno-spożywczy	X	X	X	X			X		X		X	X			X	X	X		
Wsparcie kształcenia i edukacji																			
- rozwój kapitału ludzkiego przez szkolenia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
- przeciwdziałanie wysokiemu bezrobociu			X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
- aktywizacja zawodowa przez aglomerację	X	X		X	X							X			X		X		
- potencjał wysokiego kapitału ludzkiego i społecznego	X				X	X	X		X										

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: „Strategia NOU NORDA”, Desk Research, wywiadów eksperckich, wniosków prac zespołów merytorycznych oraz „Obszary koncentracji potencjałów i barier rozwojowych województwa pomorskiego. Raport końcowy”. ResPublic Sp. z o.o., Warszawa 2011.

7. INDYKATYWNY PLAN FINANSOWY

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	OKRES REALIZACJI	ORIENTACYJNA WARTOŚĆ	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1. Studium komunikacyjne oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej NOU NORDA	2015-2016 (studium), 2015-2030 (inwestycje w rozwój infrastruktury)	500.000–750.000 zł. Ostateczna wartość uzależniona od ostatecznych rozstrzygnięć w związku z tworzeniem ZIT	<ul style="list-style-type: none"> Budżety Partnerów Środki z funduszy UE (np.: RPO WP na lata 2014-2020 (ZIT); PO Infrastruktura i Ochrona Środowiska 2014-2020)
2. Tworzenie warunków inwestowania na terenie NOU NORDA	2015-2020 (tworzenie warunków i zachęt, okres nie uwzględnia przygotowania terenów pod nowe inwestycje), 2016-2020 (aktualizacja oferty, przygotowanie terenów pod nowe inwestycje)	Ok. 1.200.000–1.800.000 zł w całym okresie przedsięwzięcia (nie uwzględniono: kosztów przygotowywania terenów pod inwestycje, inwestycji w poprawę infrastruktury, z uwagi na ograniczone możliwości oszacowania na tym etapie)	<ul style="list-style-type: none"> Budżety Partnerów Środki z funduszy UE (np.: RPO WP na lata 2014-2020 - np. Oś priorytetowa 2: Przedsiębiorstwa: Priorytet inwestycyjny 3.1: Promowanie przedsiębiorczości – priorytet 1.2 RPS RG; Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 – np. Priorytet 4 – Wspieranie obrotu i przetwarzania, cel szczegółowy: zachęcanie do inwestowania w sektor przetwarzania i obrotu) Środki z programu South Baltic (np. oś priorytetowa 4 i 5)
3. Platforma współpracy oraz wspierania przedsiębiorców i zatrudnienia w branżach kluczowych NOU NORDA	2015-2020	Pkt. 1 (Obserwatorium): ok. 600.000-900.000 zł w całym okresie przedsięwzięcia (100.000 -150.000 zł rocznie). Pkt. 2–5: 2.400.000-4.800.000 zł w całym okresie przedsięwzięcia (przynajmniej 100.000-200.000 zł jedno zadanie/punkt rocznie). Część zadań możliwa jest do realizacji w ramach projektu TriPOLIS (projekt w ramach ZIT, w trakcie uzgadniania).	<ul style="list-style-type: none"> Budżety Partnerów Środki organizacji gospodarczych Środki z funduszy UE – RPO WP 2014-2020: propozycja programu ZIT: TriPOLIS, RPS – Aktywni Pomorzanie Środki z funduszy UE: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER 2014-2020) cel 2: poprawa jakości polityki państwa w obszarze rynku pracy; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014 – 2020) – działania: <i>Transfer wiedzy i działalność informacyjna</i> , poddziałanie: <i>„Szkolenia zawodowe i nabywanie umiejętności”</i>)
4. Wzmocnienie potencjałów rozwojowych branży	2015–2020	Ok. 1.000.000-1.500.000 zł rocznie (bez inwestycji w infrastrukturę)	<ul style="list-style-type: none"> Budżety Partnerów Środki związków i stowarzyszeń lokalnych Instrument RLKS dla LGD oraz LGR (w oparciu o różne fundusze UE)

<p>turystycznej pasa nadmorskiego NOU NORDA</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstwo Sportu i Turystyki • Środki z funduszy UE (np. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; Horyzont 2020; Program ramowy COSME na lata 2014-2020 na rzecz zwiększenia popytu w turystyce poza sezonem; RPO WP 2014-2020; Kreatywna Europa 2014-2020; Działanie LEADER w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – PROW 2014-2020/Działanie: Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich w ramach PROW 2014-2020; Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) na rzecz polityki morskiej i rybołówstwa 2014-2020) • Środki z programu South Baltic (np. oś priorytetowa 4) • Inne środki publiczne • Środki prywatne
<p>5. Wsparcia rozwoju przemysłu zdrowia na terenie NOU NORDA</p>	<p>2015-2020</p>	<p>Pkt. 1: ok. 100.000 zł jednorazowo (2015). Pozostałe działania (Pkt. 2–4): koszty roczne ok. 150.000-300.000 zł (bez uwzględnienia kosztów pkt. 5).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budżety Partnerów • Środki związków i stowarzyszeń lokalnych, w tym LGD oraz LGR • Ministerstwo Sportu i Turystyki • Środki z funduszy UE (np. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; Horyzont 2020; Program ramowy COSME na lata 2014-2020 na rzecz zwiększenia popytu w turystyce poza sezonem; RPO WP 2014-2020; Kreatywna Europa 2014-2020; Działanie LEADER w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – PROW 2014-2020/Działanie: Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich w ramach PROW 2014-2020; Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) na rzecz polityki morskiej i rybołówstwa 2014-2020) • Środki z programu South Baltic (np. oś priorytetowa 4) • Inne środki publiczne • Środki prywatne
<p>6. Rozwój potencjału rolnego, spożywczego i przetwórstwa</p>	<p>2015-2020</p>	<p>Ok. 800.000-1.000.000 zł rocznie (bez kosztów inwestycji „twardych”, w tym w infrastrukturę)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budżety Partnerów • Środki z funduszy UE (np.: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – cel: Europejska współpraca terytorialna; Europejski Fundusz Morski;

<p>lokalnego NOU NORDA</p>			<p>Działanie LEADER w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – PROW 2014-2020: Działania: Tworzenie grup i organizacji producentów, Transfer wiedzy i działalność informacyjna, Rolnictwo ekologiczne; Europejski Fundusz na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) – np. wspomaganie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych, Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020 – np. Priorytet 1: Wspieranie akwakultury zrównoważonej środowiskowo, zasobooszczędnej, innowacyjnej, konkurencyjne i opartej na wiedzy, Priorytet 4 – Wspieranie obrotu i przetwarzania; Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój – PO WER 2014-2020)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budżety LGD, LGR • Środki z programu South Baltic
<p>7. Wsparcie kształcenia i edukacji na rzecz rozwoju NOU NORDA</p>	<p>2016-2020</p>	<p>Co najmniej 1.000.000 zł rocznie. Część zadań możliwa jest do realizacji w ramach projektu Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia na terenie OMT (projekt w ramach ZIT, w trakcie uzgadniania).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budżety Partnerów • Środki z funduszy EU (np. RPO Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020: oś priorytetowa 3. Edukacja; Europejski Fundusz Społeczny; oś priorytetowa 5. Zatrudnienie; PO Wiedza Edukacja Rozwój oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji; Europejski Fundusz Społeczny; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014 – 2020) – działania: <i>Transfer wiedzy i działalność informacyjna</i>”, poddziałanie: <i>Szkolenia zawodowe i nabywanie umiejętności</i>) • Instrument RLKS dla LGD oraz LGR (w oparciu o różne fundusze UE) • Środki z programu <i>South Baltic</i> (np. oś priorytetowa 4)

Źródło: Opracowanie własne.

8. RAPORT Z PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Prace nad Programem Operacyjnym Rozwoju Gospodarczego przebiegały w formule ścisłej współpracy z zespołami merytorycznymi ds. opracowywania dokumentów strategicznych i operacyjnych. Spotkania konsultacyjne zespołu odbyły się w następujących terminach: 29 grudnia 2014 roku, 9 stycznia 2015 roku, 23 stycznia 2015 roku, 12 lutego 2015 roku oraz 20 lutego 2015 roku.

W ramach prac zespołów m.in. wyodrębniono obszary problemowe dla poszczególnych programów operacyjnych, określono zasady generowania przedsięwzięć przez samorządy terytorialne i partnerów społeczno-gospodarczych. Stworzono również listę wspólnych (ponadlokalnych) przedsięwzięć, następnie ich zakres i treść były konsultowane oraz korygowane w celu zapewnienia spójności dokumentów operacyjnych dla obu obszarów funkcjonalnych (Dolina Logistyczna i NOU NORDA).

Ponadto, w ramach Projektu „NORDA – Północny Biegun Wzrostu”, w dniach 27.01.2015–29.01.2015 odbyły się warsztaty z zakresu planowania strategicznego i przestrzennego, stymulowania rozwoju gospodarczego oraz rozwoju turystyki. Celem warsztatów, na które zaproszono przedstawicieli wszystkich Partnerów w Projekcie oraz instytucje gospodarcze, była dyskusja nad przedstawionymi kierunkami rozwojowymi oraz działaniami operacyjnymi dla obszarów funkcjonalnych Dolina Logistyczna i Nadmorski Obszar Usługowy NORDA. Wśród organizacji gospodarczych oraz podmiotów zaproszonych, których przedstawiciele aktywnie włączyli się do dyskusji, znalazły się: Fundacja Gospodarcza w Gdyni, Akademia Morska w Gdyni, Polska Regionalna Organizacja Turystyczna czy *Sea Park*.

Poza konsultacjami i aktywnym włączaniem interesariuszy do prac w trakcie przygotowywania Programu Operacyjnego, partycypacja społeczna została zapewniona poprzez:

- skierowanie do zaopiniowania i zgłoszenia uwag do projektu Programu Operacyjnego przez instytucje i osoby zaproponowane przez Partnerów NOU NORDA i Doliny Logistycznej,
- bezpośrednie konsultowanie poszczególnych przedsięwzięć lub projektu Programu Operacyjnego z interesariuszami – przedstawicielami firm, organizacji pozarządowych, uczelni z terenów obszarów funkcjonalnych NOU NORDA i Dolina Logistyczna.

Ostatecznie, wśród przykładowych instytucji, które włączono w proces partycypacji społecznej, znalazły się takie podmioty, jak: Risk CE, Fundacja Gospodarcza w Gdyni, Morski Instytut Rybacki, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Akademia Morska w Gdyni, Lokalna Grupa Działania Małe Morze, Bank Gospodarstwa Krajowego, Invest in Pomerania, Agencja Rozwoju Pomorza (Dział Rozwoju Przedsiębiorczości), Pomorski Instytut Naukowy imienia Profesora Brunona Synaka, Centrum Hewelianum, Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny, Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna.

Większość przekazanych uwag została uwzględniona w dokumencie. Niektóre sugestie wymagają jednak dalszych prac i uzgodnień co do zasadności i sposobu włączenia ich do Programu.

W ramach partycypacji społecznej wskazać można przykładowe propozycje i uwagi dotyczące w szczególności:

- włączenia konkretnych Partnerów lub innych instytucji do poszczególnych przedsięwzięć,
- sformułowania poszczególnych działań w ramach przedsięwzięć (np. w odniesieniu do wspierania przedsiębiorców i zatrudnienia),
- konkretnych działań oraz ich pożądaných efektów w ramach przedsięwzięcia,
- priorytetów oraz pożądaných kierunków rozwojowych poszczególnych Partnerów,
- sugestii łączenia przedsięwzięć w „wiązki działań”,
- uwzględnienia interesów konkretnych branż lub grup zawodowych w przedsięwzięciach,
- silniejszego zaakcentowania w przedsięwzięciach konkretnych priorytetów rozwojowych (np. żeglarstwa),
- weryfikacji pożądaných oczekiwań rozwojowych przez Partnerów w odniesieniu do realnych możliwości,
- działań już podejmowanych w regionie w kontekście proponowanych przedsięwzięć w Programie Operacyjnym.

Spis rysunków

Rysunek 1. Istota Programu Operacyjnego Rozwój Gospodarczy NOU NORDA	7
Rysunek 2. Rodzaje interwencji w obszarze kreowania i wspierania branż wiodących NOU NORDA .	22
Rysunek 3. Rodzaje interwencji w obszarze wspierania lokalnej przedsiębiorczości NOU NORDA	24
Rysunek 4. Rodzaje interwencji w obszarze wsparcia rozwoju umiejętności i kwalifikacji mieszkańców NOU NORDA.....	25

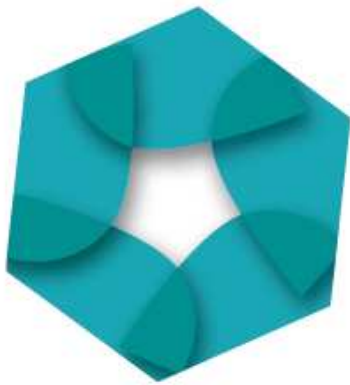
Spis tabel

Tabela 1. Propozycje programów edukacji zawodowej, z których mogłyby skorzystać szkoły zawodowe działające na obszarze NOU NORDA	48
Tabela 2 Potencjał rozwojowy kluczowych przedsięwzięć	50

Literatura

1. Diagnoza sektorowa Kluczowe i potencjalne motory rozwoju gospodarczego obszaru metropolitalnego WERSJA 1, Opracowanie Strategii rozwoju Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego do 2030 roku IBnGR, Gdańsk 2014.
2. Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r., z perspektywą do 2030 r., Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej.
3. Europejska Strategia na rzecz większego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w turystyce przybrzeżnej i morskiej, Bruksela 2014.
4. Guide on EU Funding 2014–2020 for Tourism Sector, Directorate-General for Enterprise and Industry, October 2014.
5. Horyzont 2020.
6. Identyfikacja i delimitacja obszarów problemowych i strategicznej interwencji w Polsce. Wnioski z analiz, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Instytut Badań Strukturalnych, 2009.
7. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta przez Radę Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r.
8. Kontrakt terytorialny dla Województwa Pomorskiego, 19 grudzień 2014 r.
9. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, przyjęta przez Rząd RP dnia 13 lipca 2010 r.
10. Lista przedsięwzięć umieszczonych na Polskiej Mapie Drogowej Infrastruktury Badawczej, Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej, 5 sierpień 2014 r.
11. Mapa potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego. Raport metodologiczny i analityczny. Instytut Nauko Społeczno-Ekonomicznych Sp. z o.o., Gdańsk 2010.
12. Obszary koncentracji potencjałów i barier rozwojowych województwa pomorskiego. Raport końcowy. ResPublic Sp. z o.o., Warszawa 2011.
13. Ocena ex-ante projektów regionalnych programów strategicznych dla województwa pomorskiego na lata 2014-2020, raport końcowy, Instytut Badań Strukturalnych.
14. Plan działania Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego, luty 2013.
15. Polska 2030. Wyzwania rozwojowe. Raport.
16. Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014–2020 (PO RYBY 2014–2020), Departament Rybołówstwa. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa Październik 2014.
17. Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014–2020.
18. Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.
19. Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2014-2020, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 1 sierpień 2014 r.
20. Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej – Aktywni Pomorzanie (RPS AP), Pomorskie 2020, Gdańsk 2013.
21. Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej – Pomorska Podróż, Zarząd Województwa Pomorskiego (RPS AKT), Pomorskie 2020, Gdańsk 2013.
22. Regionalny Program Strategiczny w zakresie rozwoju gospodarczego (RPS RG) – projekt do konsultacji społecznych, Zarząd Województwa Pomorskiego, Pomorskie 2020, Gdańsk 2013, (28.03.2013).

23. Regionalny Program Strategiczny w zakresie transportu – Mobilne Pomorze (RPS T), Zarząd Województwa Pomorskiego, Pomorskie 2020, Gdańsk 2013.
24. Rola małych miast i obszarów wiejskich w rozwoju obszaru metropolitalnego. Diagnoza sektorowa do: Opracowania Strategii Rozwoju Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego do 2030 roku. J. Bański, K. Czapiewski, Warszawa-Gdańsk 2014.
25. Strategia Europa 2020 r.
26. Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, przyjętej przez Radę Ministrów dnia 25 września 2012 r.
27. Strategia Rozwoju Transportu RP do 2020 r. z perspektywą do roku 2030, przyjęta przez Rząd RP dnia 22 stycznia 2013 r.
28. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, przyjęta Uchwałą nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r.
29. Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego – Plan Działania – wersja z lutego 2013 r.
30. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta na lata 2014–2020.
31. Szczegółowa koncepcja działania Pomorskiego Systemu Monitoringu i Ewaluacji, Pomorskie 2020, Zarząd Województwa Pomorskiego, 2013.
32. Zarząd Województwa Pomorskiego, *Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej „Aktywni Pomorzanie”*, Gdańsk 2013.
33. Zrównoważona gospodarka leśna w regionie Morza Bałtyckiego – EFINORD.

NORDA

PÓŁNOCNY BIEGUN WZROSTU

Gdynia 2015